Алатау

Қоғамдық-саяси газет / Общественно-политическая газета

Газет 2000 жылдан шыға бастады

№ 48 (1207)

06.12.2024

alatau.offset@mail.ru
alatau_gazeti
alatau_gazeti

ӨЗЕКТІ ОЙ

МӘРТЕБЕЛІ ҚОНАҚТАН КЕЙІН КӨҢІЛДІ КҮПТІ ЕТКЕН ЖАЙЛАР БАР

ИЯ, ЖАЛАУЛАРЫН ЖЕЛБІРЕТІП, МӘРТЕБЕСІН АСҚАҚТАТҚАН СОЛТҮСТІК КӨРШІМІЗДІҢ МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ БІЗ СИЯҚТЫ АУЗЫН АШСА ЖҮРЕГІ КӨРІНЕТІН, АЙТҚАНЫНАН АЙНЫМАЙТЫН ТҰРАҚТЫ ЕЛМЕН АРЫ ҚАРАЙ ДА ЫНТЫМАҚТАСУҒА ОСЫ ЖОЛЫ БҰРЫНҒЫДАН ДА ЫНТАЛЫ ЕКЕНДІГІН БАЙҚАТТЫ.

Инвестициялар мен экономикалық, идеологиялық, мәдени – білім жөніндегі бағдарламалар дос пейілдегі ынтымақтастығымызды нығайтып, достық қарым-қатынасымызды одан әрі бекітті. Маңызды, екі жаққа да тиімді ұзақмерзімді келісімдерге қол жетті. Ол, әрине, әлді көршімен жақсы қарым-қатынастың белгісі.

Бірақ, мәртебелі көршіміз кеткеннен кейін көңілді күпті еткен жайлардың барын жасырып қала алмадық. Кеңбайтақ жері бар, ол жердің керемет байлығы бар Қазақстан сияқты тәуелсіз мемлекет екендігімізді дүниежүзіндегі мемлекеттер мойындап, олармен де ынтымақтастық тұрғыда қарым-қатынас орнатып жатырмыз. Алайда, ежелгі көршінің ертеректегі боданы болып, жасып қалғандығымыздан ба, солтүстік көршіміз бізге әлі де «ағалық ақылын» тықпалап, кейде өз айтқанымен жүргізгісі келе ме деп қаласың. Өзіне ыңғайлы бағыттағы идеяларды тықпалап жатқаны да сондықтан ба дерсің...

«Аса құрметті, мәртебелі» Путинның Астанаға келіп кеткені кейбіреулерге күш берген сияқты. Басқасын айтпағанда, кеше ғана бір оқырманымыз редакцияға телефон шалып, газеттің өткен санында орысша беттердің азайып кеткеніне ренішін білдіріп, бұл орыс тілін кемсіту деп, енді ондайға жол бермеуімізді өтінді. Өйткені қазір орыс тілін барлық мемлекеттер халықаралық тіл ретінде мойындап жатқанын мақтана жеткізді.

Бір жағынан алғанда, оқырманның ескертуі орынды. Өйткені біздің орыстілді оқырмандарымыз да бар газетті жаздырып алып жүрген. Ал екінші жағынан алсақ, осындай талапты облыс орталығында орыс тіліндегі қоғамдық-саяси деп аталғанмен, негізінен жарнамалық газет болып шығатын «Вечерний Талдықорған» газетіне неге қоя алмаймыз? Неге ол газет мемлекеттік тілде бірнеше бет шығармайды? - деген талас пікірлер де бар екені шындық.

Ресеймен ынтымақтастық аясында қалың қазақ мекендеген Оңтүстік өңірде орыс мектебінің үшеуі ашылатын болды. Ал қазақ қалың қоныстанған Ресейдің кейбір облыстарында қазақ мектептері қашан ашылмақшы? - деген сауалдар айтылмады. Орыс тілдің мәртебесі мемлекет аралық деңгейде көтеріліп, халықаралық дәрежедегі ұйым құрылып жатыр. Ортақ тарихымыз орыстармен бірігіп қайта жазылатын ұсыныстар да болып жатыр екен.

Мемлекеттік тіліміздің қажетті деңгейге жеткізе алмай жатқанда көрші елден түсіп жатқан бұл не деген ұсыныстар? Ондай ұсынысты біздер неге қабылдап жатырмыз? Қазақстан орыс тілінде сөйлейтін мемлекет – деп Путин неге сеніммен айтып отыр? Бұған сарапшы саясаткерлер не дейді?

Саясаттанушы Ғазиз Әбішев Орда кз. тілшісімен сұхбатында «тіл — Ресей үшін сезімтал тақырып, сондықтан ол оны насихаттайды. Халықаралық орыс тілі ұйымының құрылуы саясаттан гөрі дипломатиялық қадам деуге болады. Бұл тек қана Қасым-Жомарт Тоқаевтың бастамасы емес, келіссөздер барысында пайда болған тақырып болуы мүмкін. Негізі бұл бастаманы басқа ел көтергенде жақсы болар еді, — деді. Сарапшы орыс тілінің Қазақстанда өз құрылымын сақтап отырғанын, бірақ мемлекет тарапынан басымдық мемлекеттік тілдің дамуына берілетінін атап өтті.

Тіл – сезімтал тақырып демекші, тіл – қазақтың ең басты құндылығы. Соған ие бола білейік. Қанша жерден дипломатиялық қадам десек те, қазақ өз тілінің мәртебесін сақтап, оның абыройын көтергенде ғана, халықтың өз ана тілінде сөйлегенде ғана біреудің жетегінде емес, дербес, егеменді ел екенімізді дәлелдей аламыз.

Баян ТАҢАТАРОВА

БАСПАСӨЗ - 2025

«АЛАТАУ» қоғамдық-саяси газетіне жазылу басталды

ЖАЗЫЛУ БАҒАСЫ:

редакция арқылы
1 жылға – 4212 теңге.
қала және ауыл тұрғындары үшін "Қазпошта" арқылы
1 жылға – 5272,80 теңге.
заңды тұлға үшін
1 жылға – 8344,96 теңге.

Продолжается подписка на общественно-политическую газету «АЛАТАУ»

ЦЕНА ПОДПИСКИ:

с редакции
на год – 4212 тенге.
для городского и сельского населения через "Казпочту"
на год – 5272,80 тенге.
для юридического лица
на год – 8344,96 тенге.

Индексі: 15534

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ЖЕТІСУ ОБЛЫСЫНЫҢ АГРОӨНЕРКӘСІП ҮЗДІКТЕРІ МАРАПАТТАЛДЫ

ОБЛЫС ӘКІМІ БЕЙБІТ ИСАБАЕВ ӨҢІРДІҢ ҮЗДІК АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІН МАРАПАТТАУ РӘСІМІН ӨТКІЗІП, ОЛАРДЫҢ БІРҚАТАРЫНА ЕЛ ПРЕЗИДЕНТІНІҢ АТЫНАН МЕМЛЕКЕТТІК НАГРАДАЛАР ТАБЫСТАДЫ, - ДЕП ХАБАРЛАЙДЫ ЖЕТІСУ ОБЛЫСЫ ӘКІМІНІҢ БАСПАСӨЗ ҚЫЗМЕТІ.

Өңірдің табиғи-климаттық жағдайының қолайлылығы осы маңызды саланың дамуына үлкен ықпал ететінін және экономиканың өсуі ауыл шаруашылығының дамуына тікелей байланысты болғандықтан биылғы табыстарымыз айтарлықтай жоғары көрсеткіштермен айшықталды. Осы жетістіктердің барлығында сіздердің қажырлы еңбектеріңіз, үлкен үлестеріңіз бар – деп атап өткен облыс әкімі Б. Исабаев өңірдің ауыл шаруашылығын дамытуға қосқан үлесі үшін шаруашылық өкілдеріне алғысын білдіре отырып, оларға марапаттарын тапсырды.

«Парасат» орденімен Талдықорған қаласындағы «Самай» шаруа қожалығының басшысы Еркімбек Слямов, Ақсу ауданынан «Дәулет» шаруа қожалығының басшысы Дәулет Биәділов пен Алакөл ауданынан «Асыл тұяқ» ЖШС құрылтайшысы, бас директоры Думан Нағашбекұлы «Құрмет» орденіне ие болды.

БІР КҮНДЕ ЕКІ ӘЛЕУМЕТТІК НЫСАН ІСКЕ ҚОСЫЛДЫ

Жетісу облысының Қаратал ауданы Ескелді би ауылында 150 орынды блок - модульдік мәдениет үйі мен дене шынықтыру-сауықтыру кешені іске қосылды. Аталған ауылда 3200 адам тұрады. Елді мекенде 30 жылдан астам уақыт бойы мұндай нысандар болмаған, - деп хабарлайды Жетісу облысы әкімінің баспасөз қызметі.

Қос нысанның құрылысы осы жылдың мамыр айының соңында басталған болатын. Жалпы көлемі 800 шаршы метр болатын екі қабатты дене шынықтыру-сауықтыру кешенінде ойын залдары, бокс пен күрес және тренажерға арналған зал, онда күрес, волейбол, баскетбол, шахмат және тоғызқұмалақ секциялары жұмыс істейді.

Ал жаңа мәдениет үйі 150 орынға лайықталған. Онда акт залы, оқу залы бар кітапхана орналасқан. Вокал, домбыра, қобыз, би үйірмелерін ашу жоспарланған. Екі жаңа нысанның іске қосылуының арқасында ауылда 30 тұрақты жұмыс орны ашылды.

Суреттің авторы
Александр Булавин

КӨП БАЛАЛЫ АЗАМАТ ЖЕКЕ БИЗНЕСІН АШТЫ

Жетісу облысының Қаратал ауданында пробация есебіндегі азамат 1,5 млн. теңге қайтарымсыз грант алып, жеке ісін ашты. Көп балалы әрі жалғызбасты әкенің жеке бизнесін бастауына аудан әкімдігі мен жергілікті прокуратура мұрындық болған, - деп хабарлайды Жетісу облысы әкімінің баспасөз қызметі.

Үштөбелік азамат, бес баланың әкесі, пробация бақылауындағы Бекзат Өтежанов тағдырдың қиындығымен күресе жүріп, отбасының тіршілігі үшін өзінің жекеменшік шиномонтаж орталығын ашуды көптен бері ойлағанын айтады. Оның бұл арманының орындалуына мемлекет тарапынан берілген қайтарымсыз гранттың үлкен көмегі тиген.

Қаратал аудандық әкімдігінің мәліметіне қарағанда, жалпы ауданда жыл басынан бері 58 дам қайтарымсыз грант алуға өтініш беріп, соның 18-іне оң шешім шығарылып, олар мемлекет қолдауына ие болған.

Биыл ауданда қайтарымсыз грантқа жалпы сомасы 25,6 млн. теңге бөлініп, әр азаматқа 400 айлық есептік көрсеткіш, яғни 1 млн. 476 мың теңге көлемінде көлемінде грант берілді. Қолдауға ие болғандар арасында көп балалы, аз қамтылған отбасылар, мүмкіндігі шектеулі жандар, жалпы әртүрлі санаттағы азаматтар бар.

Жалпы Жалпы Жетісу облысында шағын және орта бизнес субъектілерінің саны 60,7 бірлік болса, осы салада жұмыс істейтін азаматтардың саны 104,7 мың. Осы жылға шағын және орта бизнесті қаржылық қолдауға облыс бойынша жалпы кредиттік сомасы 14,1 млрд. теңгеге 369 жоба мақұлданды, оның ішінде пайыздық мөлшерлемені субсидиялау, ішінара кепілдендіруге, гранттар беру, жобаларды қаржыландыру, сол сияқты инженерлік инфрақұрылымды жүргізу қарастырылған.

ӘЛЕМ ЧЕМПИОНАТЫНДА ЖҮЛДЕЛІ ОРЫНДАРҒА ИЕ БОЛДЫ

ТАЛДЫҚОРҒАН ҚАЛАСЫНДАҒЫ НАЗАРБАЕВ ЗИЯТКЕРЛІК МЕКТЕБІНІҢ ОҚУШЫЛАРЫ ТҮРКИЯДА ӨТКЕН РОБОТОТЕХНИКА WORLD ROBOTOLYMPIAD –2024 ӘЛЕМ ЧЕМПИОНАТЫНДА ҮШІНШІ ОРЫН МЕН АРНАЙЫ НОМИНАЦИЯҒА ИЕ БОЛДЫ.

Әлемнің 90 елінен 3500 жас инженер қатысқан додада Қазақстан намысын қорғаған командалар екі санат бойынша жүлдегер атанды.

Беделді байқауға еліміздің атынан 13 қатысты. Олардың барлығы қазақстандық және халықаралық робототехника жарыстарының жеңімпаздары мен жүлдегерлері.

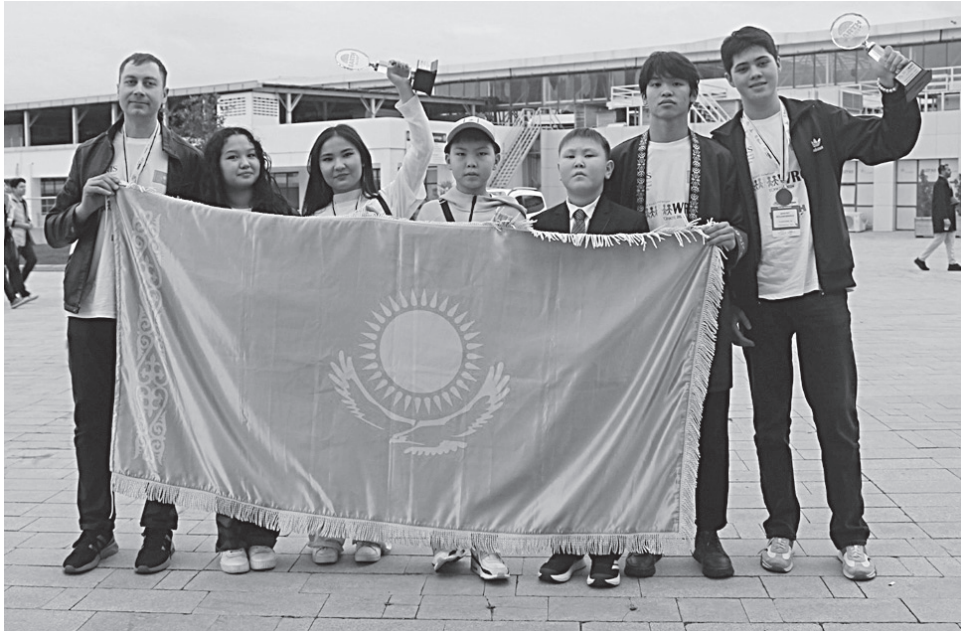

ШЫМКЕНТ

ДЕТЕКТИВ ШЫҒАРМАЛАР БАЙҚАУЫ ӨТТІ

Шымкентте Кемел Тоқаев атындағы детектив шығармалар байқауы қорытындыланып, үздік туынды авторлары марапатталды. Шығармашылық бәйгеге жолданған жүзден астам көркем шығарманың ішінен оқиға желісі дара, көркемдік деңгейі сара үздік он шығарма оқырман қауымға ұсынылды.

Байқауда Әділбек Ыбырайымұлы секілді қарымды қаламгерлермен бірге журналистер, заңгерлер мен құқық қорғау саласының қызметкерлері де бақ сынап көрді. Қазылар алқасы олардың 106 туындысын оқып шықты. Ұйымдастырушылар биыл шығармашылық сайыстың талаптарын күрделендіріп, қазақ әдебиетінде кеңжелеп келе жатқан жанрды мейілінше байытуға тырысты. Байқаудың бас жүлдесіне Тұрақ Әдияұлының «Бес миллиондық кемпір» шығармасы лайық деп танылды. Автор 1 жарым миллион теңге сый алды. Байқауға қатысқан біздің жерлесіміз Юнусов Ғабдулсабит те жүлдегерлер қатарынан көрініп лайықты марапатын алып қайтты. Қазылар алқасы үздік деп таныған шығармалардың барлығы енді «Шытырман» деген атпен кітапқа топтастырылатын болды.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

АУДАН АЗАМАТТАРЫ ОБЛЫС ӘКІМІМЕН КЕЗДЕСТІ

ЖЕТІСУ ОБЛЫСЫНЫҢ ӘКІМІ БЕЙБІТ ИСАБАЕВ ЕСКЕЛДІ АУДАНЫ ТҰРҒЫНДАРЫМЕН КЕЗДЕСІП, 2024 ЖЫЛДЫҢ 10 АЙЛЫҚ КӨРСЕТКІШІ БОЙЫНША АТҚАРЫЛҒАН ЖҰМЫСТАРҒА БАЯНДАМА ЖАСАДЫ.

Халық алдында аудан бойынша 10 айлық көрсеткіштің нәтижесімен бөліскен Бейбіт Өксікбайұлы әлеуметтік инфрақұрылымды жақсартуға бағытталған шараларға, оның ішінде ауданның экономикалық өсімі мен агроөнеркәсіп, ауылшаруашылығы, шағын және орта бизнес пен туризм, тұрғын үй мен ауыз су және автокөлік жолдарымен қамтамасыз ету мәселелері бойынша атқарылған ауқымды жұмыстарды баяндады.

Жиын басында облыс әкімі Жетісу облысындағы жылдық экономикалық өсу деңгейі 112,8 пайызды құрайтынын айтып, аталған көрсеткіштің жоғары болуына Ескелді ауданының үлесі мол екенімен бөлісті. Бұл көрсеткіштің 5% өсімі ауыл шаруашылығына, 3,9%-ы өнеркәсіп саласына, 14,1% тұрғын үй пайдалануға, 1,3%-ы құрылыс жұмыстарына, 1,4 % сауда саласына тиесілі екенін толығырақ атап та өтті. Б.Өксікбайұлының айтуынша, биыл Ескелді өңірінде жалпы 31 пайыздық өсіммен 327 млрд. қаржы инвестиция тартылыпты.

– Өткен он айдың қорытындысы бойынша Жетісу облысындағы қысқа мерзімді экономикалық көрсеткіш 112,8% құрады. Бұл - республика бойынша жоғары көрсеткіштердің бірі. Біз әлеуметтік-экономикалық дамудың қол жеткізілген оң қарқынын сақтап, биылғы жылды сәтті аяқтаймыз деп жоспарлап отырмыз. Бірінші кезекте халықты сапалы ауыз сумен, табиғи газбен, жолдармен, тұрғын үймен, әлеуметтік нысандармен қамтамасыз етуге бар күш-жігерімізді жұмсаймыз. Мысалы, соңғы 2 жылда тек бір Ескелді ауданының өзінде денсаулық сақтау, мәдениет, спорт сияқты әлеуметтік салаларда 18 блок-модульді нысан іске қосылды. Соңғы деректер бойынша Ескелді және шекара маңындағы Панфилов аудандары инфрақұрылымды дамуытуда көш бастап тұр, - деп атап өтті өңір басшысы Б.Исабаев.

Аудан қорында 18,5 мың гектар жер сақталған

Ауданда соңғы 3 жылда пайдаланылмаған 26,1 мың гектар жер мемлекет меншігіне қайтарылды. Оның 7,2 мың телімі ауылшаруашылық айналымына тартылды. 3,1 мың гектар жер тәлімді егістік конкурсы арқылы табысталған. Сонымен қатар, 4,5 мың гектар жер Ақын сара ауылына қоғамдық жайылым ретінде берілді. Қалған 18,5 мың гектары ауданның жер қорында сақталған.

Сонымен қатар, облыс әкімі сөз барысында аудан әкіміне бірқатар тапсырмалар берді. Оның ішінде өңірдің алдағы жоспарларына, басқа да негізгі бағыттарға тоқталып, жер қатынастарына байланысты міндеттер қойды. Атап айтқанда, жердің мақсатты пайдаланылуын бақылау, конкурстар мен аукциондар арқылы жер беру жұмыстарын жандандыру жүктелді.

Аудандағы туризм саласы

Барлығы білетіндей Жетісу облысында туризм ошақтары жеткілікті. Аудан көлемінде туристерді қабылдайтын 7 нысанда 2024 жылдың 10 айында 41 мыңға жуық туристке қызмет көрсетілген. Оның ішінде негізгі табиғи, әрі туристік көрнекті жерлерінің бірі Ескелді ауданында орналасқан – Бұрханбұлақ сарқырамасы. Оған апаратын басты жолдың құрылысы келесі жылы басталады деп жоспарланды.

– Ескелді ауданы – туристік әлеуеті жоғары өңірлердің бірі. Осы жылдың 10 айында туристерді қабылдайтын нысандарда 41 мың адамға қызмет көрсетіліп, соның ішінде ақылы қызмет көрсету көлемі 25 млн. теңгеге жетті. Осы ретте Бұрқанбұлақ сарқырамасына апаратын 31 км автожолды жөндеу жұмыстары келесі жылы басталатынын атап өту керек. Бұл мақсатқа 2025 жылы республикалық бюджеттен 3 млрд. теңге қаражат бөлінеді. Сондықтан туризмді дамыту үшін инфрақұрылымды жақсартып, жаңа қонақ үйлер, демалыс базаларын салып, жолдарды жөндеу қажет. Интернет-ресурстар мен әлеуметтік желілер арқылы көрікті жерлерді кеңінен насихаттап, экотуризм мен агротуризм бағыттарын дамыту керек, - деп атап өтті өңір басшысы Б. Исабаев.

7 елді мекен газбен қамтылады

Жетісу облысының Ескелді ауданында соңғы екі жылда 39 мыңнан астам тұрғынның көгілдір отынға қол жеткізуіне мүмкіндік жасалған. Аудандағы 21 елді мекеннің 12-сіне газ құбыры толық тартылып, пайдалануға берілген. Қалған 7 елді мекенде (Көкжазық, Теректі, Қаратал, Абай, Шымыр, Жастар, Ақтасты) газ құбырларын тарту жұмыстары әлі де жалғасуда. Облыс әкімі өз сөзінде 5 ауылдың газ тарту жұмыстары жыл аяғына дейін аяқталатынын, ал қалған 2 ауылда келесі жылы бітетінімен бөлісті.

1,3 млрд. қаражатқа су құбыры жаңартылды

Аудан көлеміндегі 33 елді мекеннің 32-сі орталықтандырылған ауыз сумен қамтылған. 1,3 млрд. теңгеге Ақешкі ауылында – 2,5 шақырым, Ақтұмада – 9 шақырым, Алдабергенде – 29 шақырым, Сырымбет ауылдарында құбыр жаңарту жұмыстары жасалды. Сонымен қатар 2,6 млрд. теңгеге Жалғызағаш, Жаңалық, Ақтасты ауылдарында су құбырларын жаңарту жобалары әзірленді.

Ауылшаруашылықтағы жаңалық

Осы жылдың 10 айында Ескелді ауданында төрт түлік мал саны 13%-ға өскен. Атап айтқанда, ірі қара 41,2 мың басқа, ұсақ мал 145,7 мың басқа, жылқы 13,4 мыңға жеткен.

Сонымен бірге ет, сүт өндірісі артып, мал бордақылау алаңдарының жүктемесі өткен жылғы көрсеткіштен 1,6 есеге өсті.

Агроөнеркәсіп саласы 110,6 %-ды құрады. Осының арқасында 1,3 млрд. инвестиция тартылды. Ауданда 51,8 мың гектар егіс алаңы пайдаланылып, 59 мың тонна астық жиналды.

Жалпы облыс деңгейінде 640 мың тонна қызылша алынған болса, оның 164 тоннасы Ескелді ауданынан жиналған. Тіпті бүгінге дейін 147 га. қант қызылшасы әлі жиналуда.

Ауданның өнеркәсібі 7,6 млрд. теңгені құрады

Жыл соңына дейін жоғарыда аталған қаржыны 3% өсіммен 8,4 млрд. теңгеге дейін жеткізу көзделген. 10 айлық көрсеткіш барысында 25,5 млрд. теңге инвестиция тартылған. Бұл өткен жылмен салыстырғанда 1,8 есеге артық. Тартылған инвестициялардың 80%-ы бюджеттен тыс көздерге тиесілі. Биыл ауданда 10 млрд. теңгеге жоспарланған, 5 жобаның 3-еуі жүзеге асырылды. Ал қалған 2 жобаны жылдың аяғына дейін іске асыру көзделгенін айтты облыс әкімі.

Жетісу облысының Ескелді ауданында 10 айдың қорытындысы бойынша жұмыс істеп тұрған шағын және орта бизнес субъектілерінің саны 4 мыңға жуықтады, онда 7 мыңнан аса адам жұмыспен қамтылған. Аудандағы бизнес субъектілерінен бюджетке 1,4 млрд. теңге салық жиналып, бұл көрсеткіш былтырғыдан 30%-ға артқан. Сонымен қоса, 23 жер қойнауын пайдаланушы бар.

25,9 млрд. қаржы бөлінді

2022-2024 жылдары ауданға инфрақұрылымдық, әлеуметтік нысандарды салуға, қайта жаңғыртуға және жобалау жұмыстарына облыстық бюджеттен 25,9 млрд. теңге бөлінген.

Ескелді ауданы бойынша биыл 4 мектеп пен балабақшаға жөндеу жүргізілді. М. Мәметова атындағы және Қоңыр ауылындағы орта мектептер мен М. Баисов ауылындағы балабақша күрделі жөндеуден өтті, ал Алдабергенов ауылындағы балабақшаға ағымдағы жөндеу жүргізілді. Қаблиса жырау атындағы және Қайнарлы ауылындағы орта мектептерге автобус пен «Газель» автокөлігі сатып алынды. Аудандағы 11 мектептің кітапханасы жаңартылды.

Ал денсаулық сақтау, мәдениет және спорт салаларындағы 12 жаңа нысанды іске қосу жоспарлануда. Оның 5-і пайдалануға берілді, қалған 6-сын желтоқсан айының соңына дейін іске қосу көзделген.

Денсаулық сақтау саланың инфрақұрылымын жақсарту мақсатында биыл Екпінді және Жаңалық ауылдарында 2 блокты-модульді медициналық пункт орнатылды. Сол сияқты «Ауылдағы денсаулық сақтауды жаңарту» ұлттық жобасы аясында ауданда 5 нысан салыну жоспарланған. Шымырдағы дәрігерлік амбулатория мен М.Баисов ауылындағы фельдшерлік-акушерлік пункттің құрылысы осы айда аяқталады.

Мәдениет саласы да назардан тыс қалмайды. «Ауыл-ел бесігі» жобасы аясында Қаратал ауылында 100 орынға арналған мәдениет үйінің құрылысы аяқталып, Қоңыр және Жалғызағаш ауылдарында блокты-модульді клуб қолданысқа берілді. Тағы бір клуб Ақын Сара ауылында келесі аптада іске қосылады.

Ал спорт саласында Елтай, Шымыр, Жетісу ауылдарында 3 блокты-модульды спорттық кешенінің құрылысы жүргізілуде, Тәуелсіздік күні қарсаңында қолданысқа беріледі.

Биыл аудан көлемінде атқарылған істерді ауыз толтыра айтуға болады. Баяндама соңында облыс әкімі Бейбіт Исабаев өткен жылғы кездесуде аудан тұрғындары көтерген проблемалық мәселелерге байланысты атқарылған жұмыстарға да нақты тоқталды. Сонымен қатар, аудан азаматтарын алаңдатқан, көңілі толмаған шаруалар бойынша сұрақ-жауап өткізіп, басты мәселелерді күн тәртібіне енгізді.

Редакциядан: «Алатау» қоғамдық-саяси газеті тарапынан Көкжазық ауылындағы газдандыруды аяқтау, жолдарды жөндеу және ауылды жарықтандыру жайлы шикіліктер айтылып, бұл жұмыстар қашан қолға алынатыны туралы сұрақ қойылды. Оған аудан әкімі Елдос Ахметов былайша жауап берді:

– Жарық шам орнату жұмыстары толық аяқталған, алайда бүгінде 51 жарық шам жұмыс істемейді. Кепілдік міндеттемесі аясында мәселені шешу жұмыстары жүргізілуде. Ал газ құбырын тарту жұмысы 2 жылға жуық созылып келеді. Көкжазық ауылы 2025 жылы толық газбен қамтылады деп жоспарланған. Жол жөндеу жобалары өтпелі жоба қатарында, сондықтан келесі жылы аяқталады, - деген жауап қатты.

Тұрғындар тарапынан қойылған басқа да сұрақтар бойынша облыс әкімі аудандағы жауапты тұлғаларға нақты ұсыныстар енгізуді тапсырып, келесі жылы барлық олқылықтар түзелетінін айтып, сөз берді.

Гүлнұр БАЙМҰХАН,
Суреттерді түсірген: Жеңіс ЫСҚАБАЙ

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ҚОРҒАС ТУРИСТІК НЫСАНҒА АЙНАЛАДЫ

ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЖЕТІСУ ОБЛЫСЫ МЕН ҚЫТАЙ ХАЛЫҚ РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ШЫҢЖАҢ-ҰЙҒЫР АВТОНОМИЯЛЫҚ АУДАНЫ АРАСЫНДА БАУЫРЛАСТЫҚ ОРНАТУ ТУРАЛЫ КЕЛІСІМНІҢ АЯСЫНДА «ҚОРҒАС» ШЕКАРА МАҢЫ ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫНЫҢ ҚЫТАЙ ЖАҒЫНДАҒЫ БӨЛІГІНДЕ «ҚОРҒАС» ШЫХО ҚЫЗМЕТІН ҮЙЛЕСТІРУ МЕХАНИЗМІНІҢ ӨҢІРЛІК ДЕҢГЕЙДЕГІ БІРІНШІ ОТЫРЫСЫ ӨТТІ. ЖИЫН АЯСЫНДА «ҚОРҒАС» ТРАНСШЕКАРАЛЫҚ ТУРИСТІК АЙМАҒЫН БІРЛЕСІП ҚҰРУ ЖӨНІНДЕ МЕМОРАНДУМ ЖАСАЛДЫ, - ДЕП ХАБАРЛАЙДЫ ЖЕТІСУ ОБЛЫСЫ ӘКІМІНІҢ БАСПАСӨЗ ҚЫЗМЕТІ.

Еске салсақ, Қазақстанның Жетісу облысы мен Қытай Халық Республикасының Шыңжаң-Ұйғыр автономиялық ауданы арасында осыдан бір жыл бұрын «Қорғас» шекара маңы ынтымақтастығы халықаралық орталығының қызметін үйлестіру механизмін құру жөніндегі құжат қабылданған болатын. Аталған механизмнің бірінші рет өткізіліп отырған өңірлік деңгейдегі алғашқы отырысына екі елдің аталған өңірлерінің ресми делегациялары қатысты.

Жиында екі жақты сауда-экономикалық ынтымақтастықты одан әрі дамыту мәселелері талқыланды.

Бұл ретте жетісулық ресми өкілдер Қытайдан ТМД елдеріне, Еуропа мен Азияға

шығатын маңызды бағыттардың қиылысында орналасқан экономикалық өсудің екі нүктесінің бірі Қорғас бағытын дамыту мәселесіне ерекше назар аударды. Соның ішінде «Нұр жолы» өткізу пунктінің, «Қорғас – Шығыс қақпасы» арнайы экономикалық аймағының және «Қорғас» ШЫХО-ның маңызы зор. «Қорғас – Шығыс қақпасы» арнайы экономикалық аймағында «KTZE-Khorgos «KTZE-Khorgos Gateway» құрғақ порты жобасы жүзеге асырылып, қазіргі таңда Қытай инвесторларының қатысуымен индустриялық парктің құрылысы жоспарлануда. Сонымен қатар арнайы экономикалық аймақ аумағында құны 250,0 млрд. теңгені құрайтын жүк және жолаушылар әуежайының құрылысы бойынша Қазақстан-Германия бірлескен жобасын іске асыру көзделген.

Сол сияқты «Нұр жолы» өткізу пунктінде инфрақұрылымдық және өткізу қабілетін арттыру жұмыстары белсенді жүргізілуде. Электронды кезек жүйесі енгізіліп, жұмыс тәулік бойғы режимге көшті, нәтижесінде өткізу қабілеті екі есеге артып, күніне 800-ден 1600 көлікке дейін ұлғайды.

«Қорғас» ШЫХО-да жүктерді қабылдау пункттері мен рентгендік тексеру автоматтандырылды, қабылдау пункттерінің саны 6-дан 9-ға ұлғайтылып, жүк легі 40% артты. Соның нәтижесінде бұрын орталыққа күніне орта есеппен 2500 адам келсе, бүгінде келушілер саны 6000 - 8000-нан асады.

Бұл ретте облыс әкімінің орынбасары Әсет Қанағатовтың айтуынша, орталықтың инфрақұрылымын жақсарту кезең-кезеңімен іске асырылып жатыр. Мәселен, кварталішілік жолдарды және кәріздік сорғы станциясының бірінші кезеңін күрделі жөндеуге жобалық-сметалық құжаттама әзірленуде. Сонымен қатар газ құбырын салу жұмыстары басталып кетті.

Сондай-ақ Қазақстан мен Қытай арасындағы экономикалық байланыстарды жетілдіру жайын айта келе, жетісулық тарап сауда рәсімдерін жеңілдету үшін ынтымақтастық орталығында бірлесіп зертхана салу, шекаралық аймақта заңдылықтың сақталуына бірлесіп жұмылу, «Қорғас» ШЫХО жұмысына қатысты екі жақты ақпарат алмасу сияқты мәселелерді көтерді.

Осыған қатысты қытайлық тараптан Шыңжаң-Ұйғыр автономиялы ауданының Халық үкіметінің төрағасы Эркин Тунияз ұсыныстарды бірлесіп қарауға дайын екендіктерін айтты. Сол сияқты Қытай делегациясы өкілдері Қазақстандағы «Қорғас» ШЫХО-да инфрақұрылым құрылыстарына, трансшекаралық электрондық коммерцияны және бизнестің басқа да форматтарының аясын кеңейтуге қолдау көрсету, ынтымақтастық орталығының аумағында екінші өткел ашуға ықпал ету, сол сияқты шекаралық аймақта туристік ынтымақтастықты дамыту туралы ұсыныс білдірді.

Сондай-ақ жиын соңында екі мемлекет басшыларының бірлескен бастамаларының лайықты іске асырылуына бар күш-жігерлерін салатынын айтқан қос тарап бұл кездесу екі жақты сауда-экономикалық, мәдени-туристік, ғылыми-техникалық, сол сияқты ауыл шаруашылығы бағытындағы байланыстарды тереңдете түсетініне сенім білдірді.

«Қорғас» шекара маңы ынтымақтастығы халықаралық орталығының қызметін үйлестіру механизмінің өңірлік деңгейдегі бірінші отырысының қорытындысында тараптар «Қорғас» трансшекаралық туристік аймағын бірлесіп құру жөнінде» Меморандумға қол қойды. Соның негізінде тараптар ынтымақтастық аймағы аумағында туристік жобаларды ілгерілетуде ынтымақтасуға, әрбір тараптың туристік бағыттарды әзірлеудегі міндеттерін айқындауға, сондай-ақ туристерді тартуға бағытталған көрме, туристік фестиваль, форум сияқты іс-шаралар ұйымдастыруға ниетті.

Жиыннан соң жетісулық ресми делегация ынтымақтастық орталығындағы Автокөлік көрме орталығына барды. Бұл орталықта Қытайдан шығатын автокөліктер мен оған қажетті түрлі бөлшектер саудаланады. Қытайлық тарап мұндай көліктерге қызмет көрсететін сервистік орталықты қажет жағдайда Жетісу облысынан ашуға болатынын жеткізді.

Бұдан әрі ауыл шаруашылығы өнімдерін инспекциялайтын карантиндік зертхананың салынып жатқан құрылысы көрсетілді. Белгілі болғандай, бұл нысан екі ел арасында ортақ техникалық стандарттың жұмыс істеуіне, яғни қазақстандық аграрлық өнімдердің тексеруден өткізіліп, экспортталуына жол ашпақ. «Бір өнім – бір сертификат» принципі негізінде бұл зертхананың сертификаты екі елге де жарамды болады. Бұл нысан 2025 жылы пайдалануға беріледі.

Сондай-ақ ынтымақтастық орталығы аумағындағы екінші өткел салынатын орын белгіленген. Қытайлық тарап құрылысын жүргізетін бұл өткел екі елдің сауда айналымының ұлғаюына оң ықпалын тигізетін болады.

Жалпы «Қорғас» ШЫХО-дағы инфрақұрылымды жақсартудың нәтижесінде орталыққа тартылған инвестициялардың жалпы көлемі қазақстандық бөлікте 2023 жылмен салыстырғанда 87%-ға ұлғайып, 256 млрд. теңгені құрады. Инвесторлар саны 19-дан 31-ге өсіп, іске асырылатын жобалар саны 26-дан 41-ге дейін жетті. Қазіргі уақытта жалпы құны 13,3 млрд. теңге болатын, 150 жұмыс орнын құрған 6 жоба толық пайдалануға берілді. Сонымен бірге жыл соңына дейін алаңы 8 мың шаршы метр, құны 3 млрд. теңге болатын сауда орталығын ашу жоспарлануда. Оған қоса 2027 жылға дейін құны 240,0 млрд. теңге болатын тағы 34 жобаны іске асыру межеленген, соның нәтижесінде 2 мыңнан астам жұмыс орны ашылады.

Еске салсақ, өткен жылдың сәуірінен биылғы қарашаға дейін «Қорғас» ШЫХО-ға 2,4 млн. адам келді, 36,7 мың тонна жүк тасымалданды, 217,4 млн. теңге сомаға кедендік төлемдер төленген.

Жетісу облысы әкімінің баспасөз қызметі.

Алатау
Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

НА ЗЛОБУ ДНЯ

ГОРЬКИЙ САХАР КАЗАХСТАНА

Почему эта картина меня задела, а задела потому, что после окончания университета Дружбы народов имени Патриса Лумумбы в городе Москве, в 1983 году, меня избрали секретарем парткома Талды-Курганского сахарного комбината имени С.М.Кирова, так в то время назывался Коксуский сахарный завод. Проработал я там три года, за это время познакомился с людьми, технологией производства сахара и, поэтому, мне далеко не безразлична судьба этого предприятия, давшего, наряду с Меркенским сахарным заводом, первый белый сахар в республике в далеком 1934 году.

По данным Минсельхоза, в текущем году в Казахстане планируют собрать рекордные, по нынешним меркам, 1,1 млн. тонн сахарной свеклы. Сейчас близятся к завершению уборочные работы, однако, во всех свеклосеющих областях возникли сложности при приёмке урожая, связанные с образованием очередей и вынужденным длительным ожиданием, что вызывает справедливые нарекания аграриев.

Аналогичная ситуация сложилась и у нас в области. Два действующих сахарных завода (Аксуский и Коксуский) технически не были готовы к приему такого количества сырья. Не справляются с повышенной нагрузкой ни сами заводы, не их кагатные поля, куда в ожидании переработки складируется в кагаты (бурты) сахарная свекла. Усугубляет положение отсутствие необходимого количества БУМов (буртоукладочных машин) для ускорения приемки, а имеющиеся часто выходят из строя.

Из четырех сахарных заводов, действующих в республике, только три (Аксуский, Коксуский и Меркенский) могут перерабатывать сахарную свеклу, четвертый завод (Джамбульский) перерабатывает только тростниковый сахар - сырец, все оборудование для переработки свеклы там демонтировали и сдали на металлолом.

Не способствует качественному хранению свеклы на Коксуском сахарном заводе отсутствие подсточных или воздушных канав в буртах с мощными насосами, которые гнали свежий воздух для активного вентилирования и предотвращения гниения свеклы. Эти воздушные канавы, в своё время, заровняли и заасфальтировали, а насосы за ненадобностью сдали на металлолом.

Для снижения температуры и предохранения от солнечного ожога хранящейся свеклы не используют опрыскивание кагатов известковым молоком, в них нет температурных датчиков, степень порчи определяют по внешнему виду, на глаз, когда верх кагата опускается вниз от гниения и парит в минусовую температуру.

Многие крестьяне ещё с весны предупреждали о возможном урожае и не способности сахарных заводов вовремя принять и переработать свеклу, но их беспокойство было проигнорировано как самыми заводами, Минсельхозом, так и исполнительной властью на местах.

Здесь большого ума не надо, наши родители, имея начальное образование, и то могли безошибочно подсчитать прогноз на текущий год, брали посевные площади, умножали на среднюю урожайность и находили валовый сбор. Мощность каждого завода всем известна, поэтому ещё до уборки урожая можно было упредить катастрофическое положение с очередями и огромными транспортными затратами из-за простоев.

То, что сейчас считают рекордным урожаем, в свое время было ежегодной нормой, обыденностью. В советское время в Казахстане работало восемь сахарных заводов, больше всех их было в нашей области – 4 (Алакольский, Аксуский, Карабулакский и Коксуский), в Жамбылской области – 3 (Жамбылский, Меркенский и Чуйский), в Алматинской – 1 (Бурундайский). Каждый из них перерабатывал от 180 до 300 тыс. тонн ежегодно.

Специфика сахарных заводов такова, что по своим техническим характеристикам, они могут работать не более четырех месяцев в году. Остальное время идет на ремонт и подготовку к новому сезону сахароварения.

ВЗЯТЬСЯ ЗА ПЕРО МЕНЯ ВЫНУДИЛА КАРТИНА МНОГОКИЛОМЕТРОВЫХ, ГРУЖЕННЫХ САХАРНОЙ СВЕКЛОЙ БОЛЬШЕГРУЗНЫХ АВТОМОБИЛЕЙ И ДРУГОЙ ТЕХНИКИ, СТОЯЩИХ ПО НЕСКОЛЬКО СУТОК В ОЧЕРЕДИ, ЧТОБЫ СДАТЬ СВОЮ ПРОДУКЦИЮ НА КОКСУСКИЙ САХАРНЫЙ ЗАВОД.

Производство сахара сложный процесс, как начинается сезон завод работает круглые сутки, его нельзя останавливать ни на минуту, каждая минута вынужденного простоя ведет не только к потере производительности, но и, самое главное, к потере сахара. К концу сезона сахароварения металл, используемый в механизмах, из-за высоких температур, агрессивной среды, токсичных газов и кислот становится тоньше газетной бумаги и требует практически полной замены.

Поэтому мне всегда было неудобно слушать, когда летом, отдельные представители СМИ, когда у населения начинается ажиотажный спрос на сахар, с легкой иронией и сарказмом говорят: «что именно сейчас все сахарные заводы встали на ремонт».

Ну, во-первых - летом нет сырья для переработки, свекла ещё только растет и набирает вес, во – вторых - заводам нужно время для подготовки и ремонта оборудования.

В настоящее время из трёх сахарных заводов, перерабатывающих свеклу, самый мощный – Аксуский завод, он после модернизации режет до 3 тысяч тонн свеклы в сутки, затем идёт Меркенский завод, его суточная производительность - 2,5 тысячи тонн, самый маломощный - это наш Коксуский завод, его производительность от 1700 до 1900 тонн в сутки.

По словам опытного сахарника, бывшего директора Коксуского завода, Владимира Касеко, один год они смогли принять и переработать более 350 тысячи тон сахарной свеклы. Чтобы не устраивать очереди, так как убранная свекла не вмещалась на кагатном поле, они её складировали на заранее подготовленных местах и перед свеклопунктом, и за мостом, где сейчас стоит молочно-товарная ферма.

В этом же году и Меркенский, и наш Коксуский сахарные заводы временно, на 10 дней, приостанавливали приемку сырья из-за нехватки мест складирования и мощностей для переработки. Такого вопиющего случая не было даже во время войны, когда в действующую армию было призвано практически всё мужское население, а оставшиеся женщины ни на минуту не останавливали производство и давали сахар фронту.

Текущая ситуация требует не только адекватной реакции от государства, но и принятия оперативных мер по недопущению подобного и самое главное - не отбивать охоту у аграриев выращивать эту важную для продовольственной безопасности культуру.

Примером рационального отношения к сельскому хозяйству, и к свекловодству в частности, на мой взгляд, является Белоруссия. Там тоже работают четыре сахарных завода, но они, на протяжении десятилетий, ежегодно перерабатывают более 5 млн. тонн свеклы, закрывая не только свою потребность, но и поставляя её на экспорт, хотя по территории она равна двум нашим областям.

Почему же у нас из года в год складывается одна и та же ситуация? На мой взгляд причина одна – недостаточный профессиональный уровень не только работников сахарных заводов, но и государственных служащих. Сырьевой отдел завода должен был заранее поставить в известность руководство завода, района и области о прогнозе на урожай, планировать дополнительные площади для складирования свеклы вне кагатного поля, принимать меры по минимизации потерь при хранении.

На мой взгляд, большую роль в создавшемся положении сыграло отсутствие грамотных специалистов-сахарников в областном управлении сельского хозяйства. Такая важная отрасль как свекловодство и самое главное её переработка осталась без присмотра и надлежащего контроля. Поэтому сейчас мы имеем то, что имеем.

Доходило до того, что в СМИ ряд областных руководителей говорили, что мы перерабатываем сахарный тростник для восполнения недостатка в этом важном продукте. Как учёный агроном, защищавший дипломный проект на кафедре тропического растениеводства, я могу однозначно утверждать, что Казахстан никогда не перерабатывал и, в обозримом будущем, не будет перерабатывать сахарный тростник. Во – первых, тростник культура не транспортабельная на длинные расстояния, он долго не хранится, быстро начинает портиться и теряет сахаристость.

Во-вторых, все вы видели сахарную свеклу на заводах, в поле, но никто никогда не видел сахарный тростник вживую, кроме тех, кто был в тропиках. На заводах в тропиках его не хранят более двух дней, стараются быстрее переработать, мы же у себя перерабатываем тростниковый сахар-сырец.

Он готов к употреблению и, как говорят специалисты, даже более полезен, но он имеет непривычный для нас коричневый цвет и поэтому у нас его растворяют в горячей воде, добавляют известковое молоко, чтобы убрать коричневую пленку и выпаривают. В этом и вся суть переработки сахара-сырца. Поэтому выход у сахара - сырца составляет 98%, а у сахарной свеклы -13-14% в лучшем случае.

Почему аграрии всегда тянут с уборкой свеклы? Дело в том, что свекла по своей природе наибольшие привесы и сахаристость дает осенью, когда отмечаются значительные перепады дневных и ночных температур, а каждый свекловод хочет на той же площади получить больше урожая и с высоким содержанием сахара.

По словам вице-министра сельского хозяйства в следующем году Коксускому заводу предстоит модернизация, его мощность увеличат до 3 тыс. тонн в сутки, это будет хорошим подспорьем для аграриев. Но после таких передряг со сдачей сырья у многих фермеров отпадает охота заниматься выращиванием этой трудоёмкой культуры.

Услышав разговоры водителей и фермеров, стоящих сутками в очередях, поневоле скажешь - сахар в Казахстане с горчинкой.

Как можно решить эту проблему и как её решают в дальнем зарубежье? Так во Франции перед началом уборки с фермерами достигается договоренность о приемке сахарной свеклы строго по утвержденному графику. Это позволяет упорядочить поставку и исключает километровые очереди.

Кроме этого, чтобы снизить импортозависимость внутреннего рынка по сахару, необходима дальнейшая модернизация действующих заводов, запуск простаивающих. Не спасёт положение запланированное Минсельхозом строительство новых заводов в северных областях. Там попросту вегетационный период короче и поздние весенние волны заморозков будут заставлять аграриев каждый раз пересевать посеянные поля.

Уже сегодня надо думать о подготовке кадров именно для сахарной промышленности, потому что без них даже новые заводы будут просто красивыми зданиями.

Анатолий СЮЙ-МИН,
Почетный гражданин
Алматинской области
и Коксуского района, пенсионер.

г.Талдыкорган

Дүйсенбі - Понедельник, 9 желтоқсан

ҚАЗАҚСТАН

06.05 «Жәдігер»
06.30, 04.05 «Інжу-маржан»
07.00 «Таңшолпан»
10.00, 14.00, 17.00, 20.00, 00.15 «Ақпарат»
10.10 Т/х «Сабаз бен сұлу»
12.10, 02.35 Тату-тәтті
13.20, 03.40 Атамекен
14.10 Апта
15.00 Т/х«Қара шаңырақ»
17.10 «Қызық екен»
18.00 Қол созған үміт
20.30 «Ашық алаң»
21.25 т/х «Көршінің қызы»
22.15 Телехикая «Сабаз бен сұлу»
23.15 «1001 түн»
00.50 Ашық алаң
01.35 сана
04.2 «Ауылдастар»

ХАБАР

05:00 «Кім мықты»
07.00 «Оян!»
10.00, 20.00 т\х
12.00, 20.00 Өмір ғажап
14.00, 21.45 Т/х «Несібелі несие»
15.00 т/х Мәдениет үйі
15:30 Тамаша
16.00 сериал
18.00 «President»
18.30 Новости
19.00 Әлеумет
19.30 Жаңалықтар
22.45 Т/х «Ұрлаудан басқа амал жоқ»

АСТАНА

06.00 Т/х «Лакшми»
06.50 м/с Маша и медведь
09.00, 21.00 Алпарслан -2 түрік т/х
10.20 сериал «Бумеранг»
13.00 Жалғыз жауқазын
14.00 Сериал
14.40 Зың-зың Күлпәш
16.25 Дурная кровь
19.00 Осман
20.00 Астанатаймс
21.55 үнді т/х Адасқан сезім
23.25 Т/х«Осман»

ЕВРАЗИЯ

06.00 Вечность
07.00 Көреміз
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан
09.00 «Доброе утро. Казахстан»
10.00 Модный приговор
10.55 Давай поженимся
11.50 сериал
13.00 Сериал «Лицемеры»
14.00, 02.00 «Новости»
14.15, 02.15 «Жаңалықтар»
14.30 «Qoslike
18.30, 03.15 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Koremiz»
20.00 « Гавные новости»
20.35 сериал
02.30 телехикая
03.45 паутина
04.30 Ұшқалақ

КТК

07.05 «Кел шырқайық!»
08.05 «Намыс»
10.30 мелодрама
15.10, 03.40 Поцелуй
18.00, 02.30 Битва экстрасенсов
19.40 Кешкі жаңалықтар
20.10, 04.10 Астарлы ақиқат», ток-шоу.
21.10 Вечерние новости
21.50 Остросюжетный детектив
00.10 Цена побега
04.40 Астарлы ақиқат
05.25 Кешкі жаналықтар
05.50 «Намыс»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 «Ел іші - өнер кеніші»
09.30 «Әсем әуен»
10.00 «Единый народ»
10.30 «Біздің өңір»
11.00 «Шіркін-ай»
12.00 «Әсем әуен»
12.40 «Шашу»
13.30 «Туынды тарихы»
14.00 «Өзекжарды»
14.30 «Арнайы репортаж»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Әсем әуен»
16.00 Новости/прямой эфир
16.20 «Әсем әуен»
17.50 «Алимент»
18.00 «19 аймақ» /тікелей эфир
18.30 «Баспасөзге шолу»
19.00 «Таза мекен»
19.30 «Ғибрат»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.30 Итоговые новости (Область Жетысу)
22.00 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00 Әзіл студио
06.40 Ризамын
07.10 Time Vine
07.40 Tik Tok show
08.10 Мультсериал «Маша и медведь»
10.00 Донор комедия
12.50 Такси-5
15.10 Кино
17.20 Кино.
20.00 Информбюро (рус., каз.)
21.00 Кино.
23.10 Тырна
23.50 31 әзіл
01.00 келіндер бәйгесі
01.50 тайм вайн
02.30 Tiktok show
03.20 What's up?
04.00 Әзіл студио
04.20 1001 Әзіл
04.30 Бала батл
05.00 What's up?
05.20 Ризамын

7 КАНАЛ

06.02 «Q-елі»
06.30 «Сөздің қысқасы. Ардақ Қасымханмен»
07.00, 18.00 Телехикая «Абысындар-2»
09.00 Эртугрыл
09.30 «Жарқыраған жұлдыз»
10.00, 20.00 сериал «Великолепный век. Хюррем»
11.00, 22.00 Балобол-7
12.00 , 21.00 Бригада
13.10 Сериал
15.10 телехикая
17.00, 00.10 Шаттық тұрағы
19.00 сезім үшін
01.00 шаттық тұрағы
01.00 «Жетінші студия Нартай Аралбайұлымен».
02.10 Келесі кім
02.55 «Жеңіп көр». Бағдарлама
03.40 «Япырай»
04.30 Қуырдақ

ХАБАРЛАНДЫРУ

«Байбұлақ» шаруа қожалығы жұртшылықты 2024 жылғы 17 желтоқсан мен 23 желтоқсаның аралығында «Байбұлақ» шаруа қожалығы үшін Жетісу облысы Ақсу ауданы, Қызылағаш а/о-да «Қоршаған ортаны қорғау» бөлімі бойынша жария талқылаулар өткізу туралы хабардар етеді. Учаскенің және әсер ету аумағының географиялық координаттары: 45°20'19,61» СШ, 78°48'58,41» ВД.

Жоспарланған іс-шараның бастамашысы - «Байбұлақ» шаруа қожалығы Талдықорған қаласы, шағын аудан Ғарышкер, 8 үй. Тел. 8 705 802 2686,

e-mail: Erla025@mail.ru.

Әзірлеуші: «Экология» ЖК, тел. 87773433466. Талдықорған қаласы, Назарбаев көшесі 120/50, e-mail: Afanasieva_olga@mail.ru. Жоба материалдарымен ecoportal.kz сайтында танысуға болады.

«Жетісу облысының табиғи ресурстар басқармасы» мемлекеттік мекемесі,

тел. 8 (7282) 32-92-67, 87771719039, e-mail:7su_expertiza@mail.ru, Талдықорған қ., көш. Қабанбай батыр, 26. LEB сайтына https://ecoportal.kz және бастамашының https://www.gov.kz/memleket/entities/zhetysu-natural?lang=ru сайтына сілтеме.

Ескертулер мен ұсыныстар ecoportal.kz сайтында қабылданады. «Жарияланған тыңдаулар» бөлімінде және электрондық пошта: 7su_expertiza@mail.ru.

Сейсенбі - Вторник, 10 желтоқсан

ҚАЗАҚСТАН

06.05 «Жәдігер»
06.30, 10.00, 14.00, 17.00.
20.00, 00.15 АҚПАРАТ
07.00 Tansholpan.
10.10 телехикая «Сабаз бен сұлу»
12.10, 04.05 Тату-тәтті
13.20, 12.10 Атамекен
14.10 Ақорда
14.25, 03.45 Әлем және біз
15.00, 21.25 телехикая «Көршінің қызы...».
16.00 телехикая
17.10 «Қызық екен».
18.00 Қол созған үміт
20.30 «Ашық алаң».
22.15 телехикая
23.15 «1001 түн»
00.50 Футбол
03.00 ашық алаң
04.25 Ауылдастар

ХАБАР

05.00 «Кім мықты»
07.00 «Оян»
10.00, 20.00 телехикая
12.00, 20.00 Т/х «Өмір ғажап»
14.00, 21.45 Телехикая
15.00 Мәдениет үйі
15.30 Тамаша
16.00, 22.30 сериал
18.00 Народный контроль
18.30 Новости
19.00 Ток-шоу «Итоги»
19.30 Жаңалықтар
22.45 Ұрлаудан басқа амал жоқ

АСТАНА

06.00 «Лакшми» телехикаясы
06.50 Мультсериал «Маша и медведь»
09.00, 21.00 «Алпарслан-2» түрік телехикаясы
10.20 сериал
13.00 «Жалғыз жауқазын»
14.00 Сериал
14.40 «Зың-зың Күлпәш»т\х
16.25, 00.20 сериал
19.00 «Осман» сериал
19.20 «Бумеранг» сериал
20.00 «Astanatimes»
21.55 «Адасқан сезім» үнді телехикаясы
23.25 Осман

ЕВРАЗИЯ

06.00 телехикая
07.00 Көреміз
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро, Казахстан»
10.00 «Модный приговор»
10.55 «Давай поженимся!»
11.50 сериал
13.00 Сериал
14.00, 02.00 «Новости»
14.15, 02.15 «Жаңалықтар»
14.30 qoslike
18.30, 03.15 «Басты жаңалықтар»
19.00 Koremiz
20.00 «Главные новости»
20.35 сериал
01.00 Ночной кинотеатр
02.30 телехикая
03.45 паутина
04.30 ұшқалақ

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар
07.30, 05.30 «Намыс»
08.40 Вечерние новости (повтор)
09.20 «Было дело»
10.00 Шеф-6
11.00 детектив
13.00 Мелодрама
15.00, 03.20 поцелуй
17.50, 02.10 Битва экстрасенов
19.30, 05.05 Кешкі жаңалықтар
20.00, 04.20 «Астарлы ақиқат»
21.00 Вечерние новости
21.40 детектив
23.50 Цена побега
04.10 Астарлы ақиқат (қайталау)

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
09.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.00 Новости (Алматы облысы)
10.30 Новости (Жетісу облысы)
11.00 «Әсем әуен»
12.00 «19 аймақ»
12.30 «Аман болайық»/ тікелей эфир
13.15 «Әсем әуен»
13.30 «Баспасөзге шолу»
14.00 «Таза мекен»
14.30 «Ғибрат»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Әсем әуен»
16.00 Новости/прямой эфир
16.20 «Әсем әуен»
17.50 «Қылмыс»
18.00 «19 регион» /тікелей эфир
18.30 «Ой-сарап»
19.00 «Әсем әуен»
19.30 «Сіз не істедіңіз?»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.30 Итоговые новости (Область Жетысу)
22.00 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00 Әзіл студио
06.30 Time Vine
07.00 Информбюро (рус, каз.)
08.00 тик ток шоу
08.20 Мультсериал «Маша и медведь»
09.40 «12.00» телехикаясы
11.10 Тырна
12.00 кино
14.10 кино
18.00 Кино
20.00 Инфрмбюро (рус., каз.)
23.50 тырна
01.00 «Келіндер бәйгесі» (повтор)
01.50 «31 әзіл»
02.30 Time Vine
02.50 Tik Tok show
03.20 What's up?
04.00 Әзіл студио
04.20 «1001 әзіл»
04.30 Бала батл
05.00 What's up?
05.20 Ризамын

7 КАНАЛ

06.02 «Q-елі»
06.30 Жұлдызды шаңырақта
07.00 саясаткер
07.30 Что это было?
08.00, 18.00 Телехикая «Абысындар-2»
09.00 Эртугрул
10.00, 20.00 Сериал «Великолепный век. Хюррем»
11.00 сериал
13.10, 21.00 сериал «Бригада»
14.20 сериал «Пока Станица спит»
16.10 телехикая
17.00 Шаттық тұрағы
19.00 Сезім үшін
01.00 «Әйгерім Сейфолланың сырласуы»
02.10 Келесі кім?
03.00 «Жеңіл көр». Бағдарлама
03.50 «Япырай»
04.40 Айналайын
05.52 Ізіліс

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Крестьянское хозяйство «Байбұлақ» информирует общественность о проведении публичных обсуждений с 17 декабря по 23 декабря 2024г. по разделу «Охраны окружающей среды» для крестьянского хозяйства «Байбұлақ» в Кызылагашском сельском округе Аксуского района области Жетісу.

Географические координаты участка и территории воздействия: 45°20'19,61» СШ, 78°48'58,41» ВД.

Инициатор намечаемой деятельности - Крестьянское хозяйство «Байбұлақ»

г.Талдыкорган, мкр. Гарышкер, дом 8. тел.: 8 705 802 2686,

e-mail: Erla025@mail.ru.

Разработчик: ИП «Экология», тел. 87773433466. г. Талдыкорган, ул.Назарбаева 120/50, e-mail: Afanasieva_olga@mail.ru.

Ознакомиться с материалами проекта можно на сайте: ecoportal.kz.

ГУ «Управление природных ресурсов области Жетісу», Тел.8(7282) 32-92-67, 87771719039,e-mail: 7su_expertiza@mail.ru, г.Талдыкорган, ул. Кабанбай батыра, 26. Ссылка на сайт МИО https://ecoportal.kz и на сайте инициатора https://www.gov.kz/memleket/entities/zhetysu-natural?lang=ru.

Замечания и предложения принимаются на сайте: ecoportal.kz. в рубрике «Опубликованные слушания» и e-mail: 7su_expertiza@mail.ru

Сәрсенбі - Среда, 11 желтоқсан

ҚАЗАҚСТАН

06.05 «Жәдігер»
06.30, 10.00, 14.00, 17.00, 20.00, 00.20 Ақпарат
07.00 Tansholpan.
10.10 телехикая
12.10, 03.05 «Тату-тәтті» реалити-шоу
13.30 Аңсаған сәби
14.10, 00.55 Қос палата
14.35, 04.10 Климат
15.00, 21.25 телехикая «Көршінің қызы»
16.00 телехикая «Қара шаңырақ».
17.10 «Қызық екен».
18.00 Қол созған үміт
20.30, 03.00 «Ашық алаң». Қоғамдык- саяси ток-шоу.
22.15 Телехикая
23.15 «1001 ТҮН». Қоғамдық бағдарлама. Тікелей эфир
02.05 Сана
04.25 Ауылдастар

ХАБАР

05:00 «Кім мықты»
07.00 Оян!
10:00, 16.00 Чужие родные
12.00, 20.00 Т/х «Өмір ғажап»
14.00, 21.45 «Несібелі несие»
15.00 Т/х «Мәдениет үйі»
15.30 Тамаша
16.00, 22.30 Сериал
18.00 «Көзқарас»
18.30 Новости
19.00 «Талқы» ток-шоу
19.30 Жаңалықтар
22.45 Ұрлаудан басқа амал жоқ

АСТАНА

06.00 Лакшми
06.50 «Маша и медведь»
09.00, 21.00 түрік т/х
10.20 сериал
13.00 Жалғыз жауқазын
14.00 сериал
14.40 зың-зың Күлпәш
16.25, 00.20 Дурная кровь
19.00 «Осман»
20.00 Астанатаймс
21.55 Адасқан сезім
23.25 осман
23.25 Осман

ЕВРАЗИЯ

06.00 телехикая
07.00 Көреміз
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро, Казахстан»
10.00 «Модный приговор»
10.50 «Давай поженимся!»
11.50 сериал
13.00 Сериал
14.00, 02.00 «Новости»
14.15.02.15 «Жаңалықтар»
14.30 qoslike
18.30, 03.15 «Басты жаңалықтар»
19.00 Koremiz
20.00 «Главные новости»
20.35 сериал
01.00 Ночной кинотеатр
02.30 телехикая
03.45 паутина
04.30 ұшқалақ

КТК

07:05 Кешкі жаңалықтар
07.30, 05.30 Намыс т/х
09.20 Вечерние новости
10.00 было дело
11.00 Детектив
13.00 Цена побега
15.00, 03.20 Поцелуй
17.50, 02.10 Битва экстрасенсов
19.30, 05.50 Кешкі жаңалықтар
20.00, 04.10 «Астарлы ақиқат»
21.00 Вечерние новости
21.40 детектив
23.50 мелодрама

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
09.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.00 Новости (Алматы облысы)
10.30 Новости (Жетісу облысы)
11.00 Өнерпаздар байқауы
13.00 «19 регион»
13.30 «Ой-сарап»
14.00 «Дала сыры»
14.30 «Сіз не істедіңіз?»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Әсем әуен»
16.00 Новости/прямой эфир
16.20 «Әсем әуен»
17.50 «Процент»
18.00 «19 аймақ» /тікелей эфир
18.30 «Ой-сарап»
19.00 «Мақсатына жеткендер»
19.30 «Агро аймақ»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.30 Итоговые новости (Область Жетысу)
22.00 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00 Әзіл студио
06.30 Time Vine
07.00 Информбюро (рус., каз.)
08.00 тик ток шоу
08.20 Мультсериал «Маша и медведь»
09.40 12.00 т/х
11.10 тырна
12.00 тик ток шоу
12.20 боевик
15.00 кино
17.10 Кино
20.00 Информбюро (рус, каз.)
21.00 Кино
23.10 тырна
23.50 «31әзіл»
01.00 келіндер бәйгесі
01.50 Time Vine
02.30 Tik Tok show
03.20 What's up?
04.00 Әзіл студио
04.20 1001 әзіл
04.30 бала батл
05.00 What's up?
05.20 Ризамын

7 КАНАЛ

06.02 Q елі
06.30 жұлдызды шаңырақта
07.00 7-ші студия
08.00, 18.00 Телехикая «Абысындар-2»
09.00 Эртугурул
10.00, 20.00 Сериал «Великолепный век. Хюррем»
11.00 сериал
13.10, 21.00 сериал
14.20 сериал «Пока Станица спит»
16.10 Зың-зың Күлпәш
19.00 Сезім үшін
00.10 Шаттық тұғыры
01.00 Late night show with Динара Сатжан
02.00 Келесі кім
02.55 «Жеңіл кер».
03.45 «Япырай»
04.30 «Қуырдақ»
05.52 Ізіліс

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ӘДЕБИЕТ АЙДЫНЫ

ЖАЛАЙЫР ТАРИХЫНЫҢ СЫРЫ

Жалғасы. Басы өткен сандарда

Ал Жалайырлар тарихына келер болсақ, моңғол билігі тұсында Жалайырлардың өздерінің бірнешге топқа бөлініп кетуі олардың құрамына кірме ретінде кірген төленгеттердің біртіндеп моңғол тайпаларының құрамына ығысуларына ықпал етті деп ойлаймыз.

Ежелгі Жалайырларды құраған 10 ру құрамында тури (торы) руы да аталады. Ю.Зуев бұл туралы мынадай пікір айтады: «тури; имея в виду соседство этого племени с толанытами, следует, видимо, читать кури».

Осы дұрыс па? «Тури (торы) руын «кури» деп оқыған қисынды ма? Бұған жауап беру қиын. Тури руы төленгіттермен қатар орналасқан ру екен. Ал олардың Жалайырлар құрамына осы төленгіттермен бірге енулері де әбден мүмкін. Мұны теріске шығара алмаймыз. С.Аманжолов «тордан» «торғұл» деп аталатын Алтайдағы татарларды шығарады. Егер мұны қабылдар болсақ, торылар да түркітілдес болған дей аламыз. Алайда жоғарыда Ю.Зуев көрсеткендей «торыны» «қоры» деп оқыр болсақ, Лубсанданзанның «Алтын тобчысынан» Бұрхан Қалдұн тауында аң-құсы басқалардан қоры, осында басқаларды жолатпай жүретін адамдардың Қорылар руы деген руға біріккендіктері әңгіме болады. Ж.Хамай аударған «Алтын тобчының» Қазақстанда басылған басылымында қоры руына мынадай түсініктеме берілген: «Gorugli – т.н-да осылай жазылған. Н.П.Шастина бұл сөзді «gorugsun» деп оқып, «дикие звери», деп аударған («Золотое сказание». С.52.). Ц.Шагдар «булгад хэрэм гөрөө» - «бұлғын, тиін, аң». Б.Базылхан «гөрөө» сөзін: аң, аң құс, айыр тұяқты аң, деп түсіндірген (Базылхан Б.МҚТ.138-б.).

Бұрхан Қалдұн Жалайырлар мекенінен онша қашық емес. Сондықтан Қорылардың Жалайыр одағына бірігуі де мүмкін. Онда «қоры» («кори») деген атпен қабылданатын «торы» («тури») руы моңғолтілдес болып шығады. Жалайырлардың да, моңғолтілдес тайпалардың да ол тұста өзара еркін сөйлесіп түсіністкенін, түркі тілдері мен моңғол тілдерінің ол тұста аса жақын болғандарын және жалайырлар да моңғолдарда ертеректе дәрлікен тайпа одағына мүше болғанын ескерер болсақ, бұған таңдануға болмас.

Ежелгі жалайырларды құраған келесі ру – сангут (санкауыт). Ю.А.Зуев бұл туралы былай деп жазады: сангут (вариант шангут); ср.тангут. Северные тангуты отмечены как подвластные киданям обитатели области Хуанлун (совр. Нунань) в Маньчжурии».

«Саңғұт» немесе «шаңғұт» атаулары «Алтын тобчыда» аталмайды. Ал «таңғұт» туралы жеткілікті мәліметтер баршылық. «Алтын тобчы» таңғұт жерін ұйғыр жерімен қатар атайды. Ондағы мәліметтер таңғұттардың жалайырларға жақын жүргендерін байқататындай. [Таңғұттар туралы мағлұматтарды қысқартып бердік. Қ.Н.]

...Ежелгі Жалайырларды құраған 10 тайпаның бірі Куркин (коркин). С.Аманжолов бұл атаудан курыкан, немесе орхон жазуларында кездесетін үш курыкан тайпасының атын көреді және оны якуттардың арғы аталарына жатқызады.

XY-XYI ғасырлардағы Дешті Қыпшақты мекендеген 92 тайпаларды көрсететін «Маджму ат-тауарихта», «Насаб-наме-йи узбек», «Асами-йи наваду ду фирка-ий узбек» деректерінде кырк немесе каркын деген тайпалар атауларына кездесеміз. Осылар ежелгі Жалайырларды құраған куркин (коркин) тайпасының кейінгі мұрагерлері болып шығулары мүмкін. Ал бұлардың арғы бабалары С.Аманжолов айтқандай, курыкан немесе үш курыкан тайпаларынан бастау алулары кәдік. Ежелгі Күлтегін ескерткішінің мәтінінде: «қырғыз, құрыхан, отыз-татар, қытай (қидан), татабы – бәрі жау еді» дегенді оқимыз. Сонымен бірге дәл осы ескерткіштен Күлтегін дүниеден қайтқанда «күншығыстағы бөкілі шөлі елінен, табгач, тибет, абар, үрім, қырғыз, үш-құрыхан, отыз-татар, қытай (қидан), татабылардан бұнша халық келіп жылапсықтады, жоқтады», - дегенді де оқимыз. Бұдан шығатын қорытынды – құрыхандар немесе үш-құрыхандар Күлтегін қағанның билігі кезінде Шығыс Түрік қағанатына бағынышты болған.

Рашид ад-диннің еңбегінде (әр түрлі көшірмелерінде) бұл тайпа бірде курлаут, бірде куркут немесе курку деп жазылатынын байқаймыз. Ол сонымен қатар өздерін моңғол атап кеткен түркі тайпалары туралы айтқанда Куркан тайпасына тоқтала кетеді. Оның әңгімелеуінше Шыңғысхан тайджиут тайпасымен соғысқан кезде, ол алдын-ала әскер жинағанда бұл тайпа оған келіп қосылған.

Рашид ад-динде жоғарыда айтқанымыздай бұл тайпа жалайыр, меркіт, татар, төленгіт және т.б. көшпелі түрік тайпаларымен қатар аталып, осы топқа жатқызылады. Осының өзі куркандардың бір бөлігінің кезінде жалайырлар одағында болғандарын дәлелдей түседі. Олар Шыңғысханға қосылған соң ыдырай бастады. Өйткені моңғолдарға қызмет жасаған жалайырлардың өздері де Шыңғысхан әскерлері құрамында жанжаққа ыдырап кетті ғой.

Ежелгі Жалайырларды құраған келесі ру қанқаут, С.Аманжоловтың ойынша бұл ру қаңлылардан тараған. Бұған келіссек, қаңқаутты қаңлының бір тармағы ретінде қарастыруға тура келетіндей. Рашид ад-дин қаңлылары қыпшақтар, қалачтар, қарлұқтар тәрізді түркмен атанған тайпалар қатарына жатқызады. Сонымен қатар ол қаңлыны қыпшақтармен, ұйғырлармен, қарлұқтармен және қалачтармен қатар оғұздың ұрпақтарынан тараған тайпалар деп есептейді. Рашид ад-дин ежелгі қаңлылардың мекендеген аймақтарын айта кетеді. Олар оның айтуынша қырғыздарға көрші аймақта Көк-Ертіс бойын жайлаған. Мұның өзі қаңлылардың мекенін шынында да жалайырларға жақындата түседі. Тегінде қаңлылар Моғолстан жерінен Көк-Ертіске дейін көшіп-қонып жүрсе керек. Мұндайда Аргун өзенінен батысқа қарай Онон өзенін бойлап көшіп жүрген ежелгі жалайырлар одағына қаңлылардың бір бұтағы кіруі әбден мүмкін. Жалпы алғанда зертетушілер қаңлы мен жалайырдың о бастан жақын болулары мүмкін екендіктерін теріске шығармайды. Академик Әбдуәли Қайдар өзінің қаңлы туралы зерттеуінде мынадай пікір айтады: **«Тойды жалайыр бастайды, қаңлы бата берелі...»** деген ел арасында айтылатын бұл сөздің мәні қаңлының ертеден келе жатқан құрметті де көне әулет (тайпа) екендігіне, ал жалайырлардың Ұлы жүз руларының ішіндегі «ноқта ағасы» болып саналуына байланысты болса керек. Бұл дәстүр көшпелі ел арасында әлі сақталады. Қаңлы мен жалайыр болмаған той-жиындарда ғана үйсін аталары той бастап, бата оқу сый құрметіне ие болып, салт-рәсімдерді атқаруға құқықты болатындығын көне көз қарттардың бәрі жақсы біледі. Қазақтың ру-тайпаларының иерархиясын санамалап айтқанда да: ертеректе қаңлы, үйсін, қыпшақ, жалайыр ... болып аталса, кейінірек бұл өзгеріп, қыпшақ, үйсін, қаңлы, жалайыр болып айтылатын болған. Мәселен, Жалайырдың «Жамиат-тауарих» кітабында:

«Анлардың ұрұғ лары бір бірі сідін
айырылып, hәр бір сі бар сабабдын
тұның дак аты аталынды.Мысал:
Қыпчак уа кылч, уа қаңқлы, уа
Қарлуқ уа такы өнгін қаум бұлар
Білән бір бірісіне йукрақ ерді...»

Көріп отырғанымыздай, мұнда да қаңлы этнонимі түркі әлеміндегі ертеденақ белгілі екі-үш үлкен тайпаның қыпшақ пен қарлұқтың қақ ортасында, яғни қыпшақтан кейінгі екінші орында аталып тұр. Бұл қыпшақтардың бүкіл «Дешті-Қыпшақ» даласында үстемдігі артып тұрған кезеңі болатын.

Ежелгі жалайырларды құраған келесі бір ру – Кумсаут (Кумаут). С.Аманжолов бұл атаудан түрік сөзін көреді, бірақ бұл рудың қандай тайпаға жататынын айта алмайтынын атап көрсетеді.

Жалайыр одағы құрылған X-XI ғасырларға тереңдеп барсақ, деректерден бұл ру туралы ешбір мәлімет кездестіре алмаймыз. Ал бұдан да әрі үңіле түссек, біздің заманымыздың IY-YI ғасырларында түркі тайпалары билік жасаған Жужань қағанаты тұсында қидандардың оңтүстік батысында өмір сүрген кумохи тайпасына кездесеміз. Кейіннен Түрік және Ұйғыр қағанаттары тұсында кумохилер қидандарға бірігіп кетті. Жоғарыда айттық, кейініректе қидандар құрамындағы кейбір рулар ежелгі жалайырларға қосылды деп. Осы кумохидің жалайырларға қосылған құмсаут (кумаут) болып шығуы да мүмкін.

Кумохиларды зерттеушілер кейде татабылар деп те атайды. Ал татабылар туралы Орхон жазуларында нақты айтылған.

Кумохи тайпасы туралы мәлімет Н.Я.Бичуринде бар. Ол қидандардың да, кумохилардың да, сондай-ақ, Онон мен Керулен бойында жалайырларға қоянқолтық көрші орналасқан шивәйлердің де ежелгі моңғолдардың дун-ху деп аталатын тармағынан тарай-тындарын атап көрсетеді. Мұндайда құмсаутымыздың кумохи болуы мүмкін деген болжамның іргесінің беки түсері сөзсіз.

Алайда кумсауттар туралы кейінгі түркілерде дерек жоқ. Қыпшақ диалектісінде сөйлейтін құмықтардың атауы ғана кумсаут этнониміне жақын естіледі. Бұл әрине тек тұспалдау ғана.

Ежелгі жалайыр одағына кірген он тайпаның тағы бірі – Нилкан (Билкан). Бұл этнонимді анықтау мәселесінде де ғалымдарымыз қиналып келеді. С.Аманжолов «нилкан» этнонимінен Іле өзеніне құятын Нилка (Нілкі) өзен тармағының атын көреді. Бұл пікірді қазақ этнографтары да қолдаған сыңайда. Жалпы алғанда бұл пікірде ғылыми негіз бар екендігін біздің де атап көрсеткіміз келеді. Іле, Балқаш аймағын YIII ғасырдың екінші жартысында нигю деген тайпа мекендеді. Л.Гумилев И.Бичуриннің мәліметтеріне сүйене отырып былай деп жазады: «нигю племенное название тюрок, обитавших «в древней усуньской земле», т.е. на берегах оз.Балхаш». Кезінде көшу жолдары Іле бойынан Алтайға дейін созылған бұл өңірдегі тайпалардың IX ғасырларға қарай жалайыр одағына кірулері әбден мүмкін.

Сонымен ежелгі жалайырла құрамына кірген тайпалар туралы пікір болжамдарымызды тәмамдадық. Жоғарыда айтылғандарды қорытып, нақтылар болсақ, төмендегідей тұжырым- дарға табан тірейміз: 1) Жалайыр этнонимі Рашид ад-диннің еңбегінде аталатын Қалайыр өзенінің атымен қалыптасқан деп ойлаймыз. Өйткені осы өзеннің бойы ежелгі жалайырлар одағының атамекені: 2) Жалайырлар тайпасының негізін ежелгі дәрлікен тайпа одағына кірген түркі тілдес рулар құрады. Алайда бұл түркі, моңғол, түнгүс-манчжур тілдері аса жақын диалектілерде сөйлеген кезең болғандықтан ежелгі жалайыр тайпасы құрамына кірген он руларға оғыз, қарлық, ұйғыр, қидан, моңғол тайпалар одағына кірген ру тармақтары да енді. Осындай ерекшеліктеріне байланысты «Жалайырлар құрамына кірген әртүрлі рулар бөтен рулар мен тұқымдар арасында шашырап өмір сүрді».

Құлтай НҰРҚАЛБАЙҰЛЫ.
("Жалайыр тарихы" кітабынан үзінді)

Жалғасы келесі санда

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ПАУЭРЛИФТИНГ – ЭТО СИЛА И КРАСОТА!

ПАУЭРЛИФТИНГ ОДИН ИЗ ПОПУЛЯРНЫХ ВИДОВ СПОРТА, НЫНЕ ПЕРЕЖИВАЮЩИЙ СВОЙ РАСЦВЕТ И ВСЕ БОЛЬШЕ ПРИВЛЕКАЮЩИЙ ВНИМАНИЕ СОВРЕМЕННОЙ МОЛОДЕЖИ. ЕГО КЛАССИЧЕСКИЙ ВИД БАЗИРУЕТСЯ НА ТРЕХ УПРАЖНЕНИЯХ (ПРИСЕДАНИЯ СО ШТАНГОЙ НА ПЛЕЧАХ, ЖИМ ЛЕЖА И СТАНОВАЯ ТЯГА).

Манохина Дарья и Анатолий Матвиенко

Специалисты утверждают, что регулярное занятие им, способствует улучшению осанки и развитию силы.

О состоянии этого вида спорта в районе я попросил рассказать молодого, интересно мыслящего тренера Каратальской ДЮСШ Матвиенко А.В.

- Анатолий Викторович, пауэрлифтинг молодой вид спорта, поэтому, естественно, требует к себе внимания. Чем же он привлекает подрастающее поколение и каков уровень его развития в районе ?

- Я начал тренерскую деятельность лифтерами 2017 году. За эти прошедшие годы пауэрлифтинг у нас достаточно развился. Этот вид силового многоборье доступен и эффективен т.к. не только укрепляет здоровье, но и способствует формированию твердого мужского характера. Статный вид, красивая осанка укрепленные силой и уверенностью в себе придает дополнительный заряд хорошему настроению и бодрому состоянию в жизни. Сейчас в секции занимаются 35 детей. Мы тренеруемся и регулярно участвуем на различных соревнованиях, завоевывая медали разного достоинства. Успехи всегда вдохновляют и дают толчок к покорению новых вершин.

- А где вы берете личную экипировку?

- Да, во время выполнения всех упражнении по экипировочному пауэрлифтингу участник надевает обувь (ботинки, кроссовки, штангетки), одевает трико, футболки (полурукавки), нижнее белье (под костюм спортсмен должен надевать фабричный бандаж или плавки), носки, пояс (ремень) поверх костюма, наматывает кистевые и коленные бинты или одевает наколенники. Их, конечно, недостаточно. В основном экипировкой обеспечивает администрация ДЮСШ, а то что нехватает приобретаем за личный счет, иногда помогают спонсоры.

- Что необходимо для дальнейшого роста и развития ?

- У нас в целом хорошая тренеровочная база, занимаемся с тяжелоатлетами в одном просторном зале. Это позволяет нам друг у друга подмечать и перенимать новинки. По некоторым моментам тренеровочного процесса советуемся, делимся опытом. Оборудование и станков достаточно. Да сейчас появились новые современные тренажеры высокого качества, но оснащение ими требует лучших времен. Одним словом, улучшать спортивную инфраструктуру надо, но главное необходимо упорно трудиться, правильно строя ежедневные занятия.

- С нового года планируется сокращение финансирования не олимпийских видов спорта. Не коснется ли это нововведение пауэрлифтинга ? Был ли у вас разговор с начальством на эту тему ?

- Не было. Надеемся, это неприятная новость обойдет нас. Будет обидно, если это случится, ведь сейчас пауэрлифтинг набирает обороты, привлекая в свои ряды все больше и больше юношей и девушек. Вовлечение молодежи к занятию спортом один из приоритетных задач государства. Мы со своей стороны делаем все возможное для осуществление этих намерении. Силовые виды, воспитывают в человеке волю к победе, целеустремленность и настойчивость. В целом у нас есть по всем вопросам свой путь развития и видение проблем. Надеемся на понимание и поддержку руководства.

В последнее время в каких соревнованиях приняли участие и каковы его итоги ?

- В прошедшие дождливые осенние дни завершились два ответственных старта. В первом из них в столице соседней Кыргызской Республики в Бишкеке прошел чемпионат Азии по классическому жиму штанги лежа, где превосходно выступила Д.Манохина. Дария в наилегчайшем весе до 43 кг оставила за собой всех конкуренток из азиатскго контингента и заняла с большим отрывом 1-ое место, удостоившись золотой медали, при этом установив рекорд Азии 61- кг. Ее подруги по команде Дария Клещева и Анастасия Апарина, а также Владимир Адищев в своих весовых категориях заняли 2-ое место и увенчались серебряными медалями. А в экипировочном жиме штанги лежа Анастасия Апарина в весе до 63 кг выжав 120 кг поднялась на высшую ступеньку пьедестала почета, завоевав золотую медаль, в придачу выполнив норматив мастера спорта международного класса Р.К. Дария Манохина же в своем весе, показав наивысший результат 67 кг., вновь взошла на 1-ую ступеньку пьедестала, став двукратной чемпионкой Азии этого года. Не ударил лицом в грязь и Владимир Адищев. Он очень уверенно обыграл соперников, одолев штангу с чудовищным весом 195 кг., принеся в командный зачет очередную медаль высшей пробы, заняв 1-ое место в весе до 93 кг. Чуть не дотянула до золота Дарья Клещева довольствовавшая серебром в весе до 69 кг. Надеемся, в следующей раз у нее точно будет золото.

2-ой старт состоялся в южной столице Республики в г.Алматы, где в рамках чемпионата Казахстана по классическому пауэрлифтингу сошлись все сильнейшие атлеты страны. В этой среде отлично проявили себя наши воспитанники, умудрившиеся завоевать сразу три золотых медалей. Этот взлет не случаен, т.к. на тренировках мы выполнили огромный объем работы. Это дало свои плоды. Анастасия Апарина, Дарья Клещева и Владимир Адищев завоевали титул чемпионов Казахстана, не оставив ни малеишего шанса соперникам. А Дарья Манохина, уступив только алматинской спортсменке, застолбила за собой 2-ое призовое место. Здесь следует отметить, что победителями в пауэрлифтинге становятся спортсмены, которые набирают наибольшую сумму по итогу трех упражнений. В сумму входят лучшие по весу попытки, показанные спортсменом на помосте. Таким образом, несмотря на большое количество сильных конкурентов, мы добыли в командную копилку три драгоценных золота. Я доволен и горжусь своими ребятами и девчонками, уверен, что они не остановятся на полпути и будут всегда стремиться к высшим достижениям.

Жексенбек СУЛТАНБЕКОВ
Г.Уштобе

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ДУБАЙДА ШАМАМЕН 1550 ҚАЗАҚСТАНДЫҚ 2700 ҮЙ САТЫП АЛҒАН

«Дубайдағы Қазақстан» деп аталған «Азаттықтың» бұл зерттеулері бірнеше бөлімнен тұрады. Олардың ең басында Дубайдан үй алған қазақ мұнайшылары, құқық қорғау органдары қызметкерлері және депутаттар туралы болатын. Ал біз жариялағалы отырған бөлім «Дубайдағы Қазақстан – әкімдер» деп аталыпты. Есімдері халыққа танымал тұлғалар болғандықтан, ел аузында жүрген алып-қашпа сөздер емес, «Азаттықтың» зерттеуі ретінде оқырман назарына қысқартылған нұсқасын ұсынуды жөн көрдік. «Азаттықтың» айтуынша бұл адамдар мемлекеттік қызмет жүйесіндегі ықпалды адамдардың қатарына кіретіндіктен олардың шетелдегі жылжымайтын мүлкі туралы ақпарат жарияға жатады деп есептеледі.

C4ADS ұйымының реестрі

Штаб-пәтері Вашингтонда орналасқан C4ADS ұйымы халықаралық қылмыс пен кикілжіңдерді зерттейді. Американдық C4ADS ұйымы Азаттыққа Дубайдағы жылжымайтын мүлік реестрі бойынша (реестр 2020 және 2022 жылдарды қамтиды) Қазақстанның 1550 азаматы жалпы құны 1 млрд доллардан асатын 2700-ге жуық жылжымайтын мүлікке иелік еткен. Бұл тізімнен Қазақстанның қазіргі және бұрынғы шенеуніктері мен олардың туыстары көп кездеседі.

Амандық Баталовтың жұбайы

Амандық Баталов 20 жылдан астам уақыт Алматы облысы басшылығында, оның 8 жылында облыс әкімі болған. Баталовтың әйелі Бағда Баталова Джумейра аралында THE RESIDENCES NORTH деген ғимараттан 160 шаршы метрлік пәтер алған. Мүліктің нарықтағы орташа бағасы 700 млн теңгенің (1,5 млн доллар) шамасында.

Амандық Баталов бұл мүлікті «қызы Саера мен күйеу баласы Қанат сатып алып, анасының атына жазғанын, олар бұрыннан кәсіппен айналысатынын» айтты.

Алматы облысының бұрынғы әкімі Амандық Баталовтың әйелі Бағда Баталованың атына Palm Jumeirah аралында THE RESIDENCES NORTH ғимаратында бір пәтер тіркелген.

– Біз алған жоқпыз. Ол кезде сөйтіп анасының атына жазған. Содан кейін ол жерде біз бір күн де тұрған жоқпыз.

– Өзіңіз ол жерге барған жоқсыз ба?– Барған жоқпын. Көрген де жоқпын. Ал қызым мен күйеу балам тұрды. Кішкентай балалары сол жерде өсті. Мектепке барардың алдында бәрі Алматыға көшіп келді. Ана пәтерді сатып жіберді. Болды. Менің тығылатын, қорқатын ештеңем жоқ.

Мемлекеттік кіріс комитеті сайтындағы дерекке сәйкес, кейінгі бес жылда Бағда Баталоваға қатысы бар үш компания салық төлемеген. Яғни, белсенді жұмыс істемейді. Ал қызы Саера Баталова жетекшілік ететін екі компанияның 5 жыл ішіндегі салығы 900 мың теңгенің айналасында. Экс-әкім күйеу баласының толық аты-жөні кім, қандай кәсібі барын айтудан бас тартты.

Ахметжан Есімовтің күйеу баласы

2013 жылы журналистер Алматы әкімінен жалақысы мен жылжымайтын мүліктері туралы сұраған. «Әйелімнің үйі Алматыда. Әйелімнің үйінде тұрамын» деп жауап берді сол сұраққа әкім. Ол әкім биыл 74 жасқа толатын Ахметжан Есімов еді. Назарбаев тұсында ірі қызметтер атқарып, оның сенімді адамдарының бірі саналған Есімовтің Өркен Есей дейтін күйеу баласы бар.

Түркістан облысы мәслихатының экс-депутаты, әрі кәсіпкер Өркен Есей – Джумейра жасанды аралындағы FAIRMONT PALM RESIDENCE кешенінің Солтүстік ғимаратындағы аумағы 500 шаршы метрден асатын апартаменттің иесі. C4ADS бұл үйдің нарықтағы орташа бағасы 900 млн теңгенің (2 млн доллар) шамасында деп есептеген. Пәтер үш бөлмелі, одан бөлек үш көлікке арналған автотұрағы бар.

Экс-әкім, экс-министр Ахметжан Есімовтің күйеу баласы Өркен Есей Дубайдан аумағы 514 м² пәтер алған.

C4ADS жинақтаған мүлік реестрінде Өркен Есейдің қазақстандық және дубайлық нөмірі көрсетілген. Екі нөмірге де хат жөнелттік, жауап келмеді.

Айта кетейік, қайын атасы Есімов Алматы әкімі қызметінен бөлек президент әкімшілігін, ауыл шаруашылығы министрлігін, «Самұрық-Қазына» қорын басқарған. Премьер-министрдің орынбасары да болған.

Оның тағы бір күйеу баласы Ғалымжан Есеновтің де есімі көпшілікке таныс. Econotimes басылымы қатардағы менеджер Есеновтің Есімовке күйеу бала болған кезден бастап, банк акцияларын иеленіп, байығанын жазады. Бірақ Дубайдағы жылжымайтын мүлік реестрінен оның есімі кезікпеді.

«Азаттық» сайтынан алынды

Жалғасы келесі санда

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ЗАҢ ҮСТЕМДІГІН АДАЛ САҚТАУ

5 - ші Желтоқсан Қазақстан адвакаттарының күні. Бұл мерекенің тарихына көз жүгіртер болсақ, ең алдымен 1997 жылы дәл осы 5 желтоқсан күні Қазақстанда «Адвокаттық Қызмет туралы» заң қабылданғанын білесіздер. Бұл заң егеменді Қазақстан тарихында тұңғыш рет адвокатураның нормативтік құқықтық негіздерін реттеп ,қабылдады деген сөз. Ал 2023 жылдың 3-ші шілдесінде Астана форумында Қазақстан адвокатурасының қызметін одан әрі дамытуға арналған 2022-2025 жылдарға дейінгі бағдарламада адвокаттардың кәсіби мерекесі «Адвокаттар күнін» тағайындау керектігі айтылған болатын. Осыған орай Заңгерлер алқасы адвокаттардың республикалық мереке күнін 5 желтоқсан деп белгіленді.

Суретте автор

Адвокатура деген аса маңызды қоғамдық-әлеуметтік институт қашан және қалай пайда болды? Әлемдік адвокатура мыңжылдық тарихқа ие. Оның негізінде адамдарға деген сүйіспеншілік, адамның жеке мүдделеріне деген сыйластық, біз «адамгершілік» деп айтатын түсінік қалыптасты. Гиппократтың «Primum non nocere» ең бастысы зиян келтірме деген сөзі тек дәрігердің қызметіне ғана емес, адвокаттық қызметіне де қатысы бар.

Адвокатура тарихы терең ғасырлар түбінде жатыр, сондықтан қазір оның нақты біздің қоғамда қашан пайда болғанын анықтау қиынға соғады. Десе де, біздің дәуірімізге дейінгі ертедегі Греция, Рим империясында азаматтық қоғам қалыптаса бастаған кезде бұрынғы адамдардың салт- дәстүрлерінің орнына «адамдардың құқығы» деген ұғым ене бастады және осыған байланысты адамдардың құқығын қорғайтын заңдар шығарылды. Мәселең, Афиныда «Солона» заңы , Римде «XII таблица» заңы пайда болды.Осы заңдарға сүйеніп, сот алдында дауларды шешу барысында «адвокаттар», яғни адамдардың сотта уәкілдік ететін заңгерлер олардың атынан сөз сөйлеп, құқығын қорғайтын болған.

Ал Қазақстанда адвокатураның пайда болуы Ресей империясындағы сот жүйесінің қалыптасып, өсуіне тікелей байланысты болды. Мәселен, Ресейде XVIII-XIX ғасырда өмір сүрген адвокаттар Ф. Плевако, А.Ф Кони, В.Спасович, А.Урусов, С. Неклюдов тәрізді демократиялық бағыт ұстаған заңгерлер құқық қорғау саласында елеулі іздер қалдырып, кейінгі адвокатураның демократиялық бағытта дамуына зор үлес қосты.

Ал Қазақстанның өзінде адвокаттар институты «адвокат» деген терминнің болғанымен, осыған ұқсас көмек қызметін жекелеген адамдар атқарып отырған. Орта ғасырдағы Хандық дәуірінде қазіргі сот билігін билер жүргізіп отырған. Билер институты өз міндеттерін атқаруда көшпенділердің салт- дәстүрлерін сақтай отырып , сол кездегі ел билеген хандар шығарған «Қасым ханның қасқа жолы», «Есімханның ескі жолы» және Тәуке ханның «Жеті жарғысы» заңдарын басшылыққа алып,шешім шығарып отырған.

Ал осы билер шешім шығарарда дау тудырған жақтардың, немесе қылмыс жауапқа тартылған адамдардың уәждерін билерге жеткізу үшін ел арасында танымал болған, мәселені тіл байлығымен ашып көрсете алатын шешендер, немесе өздерінің көргендігімен, әділдігімен көзге түсіп келе жатқан жас адамдар, яғни болашақ билер, қатынасып, сөз сөйлеп, өздері қорғауға келіп отырған адамдардың мұң мұқтажын билерге жеткізген. Олардың уәждерін шешім қабылдағанда билер әрқашан ескерген. Яғни бұл тәжірибе қазіргі заманғы адвакатураның рөлін атқарып жүрген-десе де болады.

Адвокаттың басты парызы – әділдік үшін өз клиентінің құқығын қорғау. Заң үстемдік ететін елдерде адвокаттарға сұраныс та, құрмет те жоғары.

Совет дәуіріндегі адвокатура және адвокаттық қызмет коммунистік идеологияға байланысты болғандықтан, сот және прокуратура органдарымен қатар мемлекеттік органдарының ықпалында болды.

1991 жылы Тәуелсіз Қазақстанда тұңғыш рет ұлттық дәрежеде адвокатураның негізі қаланып, құқықтары мен міндеттері белгіленді. Содан бері адвокатураның беделі артып, жылдан-жылға жетіліп келеді.

Ал біздің ғасырлар бойы аңсаған , Тәуелсіздік алғаннан кейін қабылданған тұңғыш Конституциямыздың 1-ші бабында «Қазақстан Республикасы өзін демократиялық, зайырлы, құқықтық және әлеуметтік мемлекет ретінде орнықтырады; оның ең қымбат қазынасы-адам және адамның өмірі,құқықтары мен бостандығы»-деп көрсетілген.

Ақша, абырой, атақ, адамгершілік пен әділдік тартысқа түскен тұста кәсіби келбетті сақтап, адамдықтан ажырамау, түптеп келгенде – үлкен жауапкершілік.

Қазақстан Республикасының Консти-туциясының 13 бабына сай, Республикамыздың әрбәр азаматы білікті заң көмегін алуға құқығы бар. Заңда көзделген жағдайларда заң көмегін тегін ала алады.

Ата заңның 16 бабына сай, «Ұсталған, тұтқындалған, қылмыс жасады деп айып тағылған әрбір адам сол ұсталған, тұтқындалған немесе айып тағылған кезден бастап адвокаттың (қорғаушының) көмегін пайдалануға құқылы.

Егер сізге адвокат «Сотта жеңіп беремін!» деп кепілдік берсе, бұл «маманнан» алшақ жүргеніңіз абзал. Себебі кәсіби адвокат ешқашан мұндай уәде бермейді. Кепілдік беруге заңмен де тыйым салынған.

ҚР «Адвокаттық қызмет туралы» заңының 31 бабына сәйкес, адвокат азаматтардың құқығы мен бостандығын сот алдында қорғап қана қоймай, жақтардың мәселені татуласу арқылы шешілуіне әрекет етуі қажет.

Қазіргі кезде адвокаттарға өзінің адам құқықтарын қорғау саласында міндеттерін толыққанды атқаруға зор мүмкіндік туып отыр.

ҚР президенті Касым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев әрдайым өзінің Жолдауында адвокаттардың қызметін еске алуды ұмытқан емес.

Мәселен, 2021 жылы 25 ақпанда өткізген «Ұлттық, қоғамдық сенім кеңесінің V-отырысында» былай деді: «Құқықтық мемлекет құру тәуелсіз және білікті адвокаттарсыз мүмкін емес. Мемлекет аппараттың жұмысы, тәуелсіз, кәсіби заңгерлердің азаматтар мен заңды тұлғаларды қорғаудың нәтижесінде өз жемісін беретіні хақ және олардың көмегімен кәсіпкерлер мен инвесторлар да өз қызметтерін жандандыруға ұмтылатын сөзсіз. Сондықтан біздің елімізде адвокатураның рөлі жоғары болуы шарт» - деп көрсеткен.

2021 жылы 1 қыркүйекте жариялаған Жолдауында да «Халықтың бірлігі, жүйелі реформалардың іске асуы , мемлекетіміздің гүлденуіне негізболады» - дей келе, Азаматтардың құқығын қорғай отырып , мемлекет елімізде құқық қорғаушылардың құқығын, оның ішінде Адвокаттардың құқығын қорғауды да ұмытпау керек екенін ескерткен. Олар өз қызметін атқарған кезде жеке басының қауіпсіздігінің қамтамасыз етілуі және оларға қарсы заңсыз әрекеттердің болмауын қадағалау керектігін айтып өткен.

Біздің Жетісу облыстық адвокаттар ұжымы 2022 жылдың 16-маусымында Жетісу облыстық адвокаттар ұжымы болып құрылып, мемлекеттік тіркеуден өтті.

Бүгінгі күні біздің ұжымда 130 адвокат бар. Олардың бәрі жоғары білімі бар, тиісті стажировкадан өткен, кәсіби білімі жеткілікті, жауапкершілікті мойнына алған құқық қорғаушылар. Олар қылмыстық, азаматтық, әкімшілік істерге қатысып, заңды және әділетті шешім қабылдануына ықпал етіп отырады.

Онымен қоса, күнделікті азаматтарға ауызша немесе жазбаша заңды түсініктер беріп, басқа мемлекеттік органдарға азаматтардың атынан арыздар жолдап келе жатыр.

Осы уақыт аралығында біздің Жетісу облыстық адвокаттар төрайымы Адильбекова Данипа Медетбекованың ??? бастауымен мүгедектер үйіне қайырылымдық акциялар ұйымдастырып, материалдық көмек көрсетіп, дастархан жайып, олардың көңілдерін көтерді. Осындай іс-шаралар ұйымдастыру жоспарымызда әлде де бар.

Алдағы уақытта да ЖОАА адвокаттары азаматтар мен заңды тұлғалардың мүдделерін қорғау үшін барлық күш-жігерін салады және облыстық басқа да қоғамдық іс-шараларына белсене қатысып отыратыны анық.

Қымбатты әріптестер, сіздерді алда келе жатқан кәсіби мерекелеріңізбен шын жүректен құттықтаймын! Сіздер әрқашан да азаматтар мен заңды тұлғалардың құқығын қорғауда өздеріңіздің білімдеріңізді ,кәсіби тәжірибелеріңізді қолдана отырып, әрқашанда биіктен көрініп, өз көзқарастарыңызды дәлелдеу үшін мызғымай, бар күштеріңізбен қызмет етуге шақырамын!

Бәріңізге денсаулық, жанұяда бақыт, кәсіптеріңізге жетістік және табыс тілеймін! Тек қана алға, көбейіп көркейе беріңіздер!

Қожаберген Мейрбайұлы ДӘУРЕНБЕКОВ,
Жетісу облыстық адвокаттар ұжымының адвокаты.

ӘДЕП – МІНСІЗ ҚЫЗМЕТ КЕПІЛІ

МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТТІҢ БАСТЫ ҚАҒИДАТТАРЫНЫҢ БІРІ – ӘДЕПТІЛІК. МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТТІ ТАҢДАҒАН АДАМ ҚЫЗМЕТ БАБЫНДА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАРМЕН ТЕРЕҢ ТАНЫСУЫ ҚАЖЕТ.

Әдеп – әр жеке адамның өмір сүру дағдысында, әрбір қоғам мүшелерінің тұрмыстық салтында болуы тиіс ішкі және сыртқы мәдениеттің нормалары.

Мемлекет басшысының 2022 жылғы 22 ақпандағы №814 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасы мемлекеттік қызметшілерінің Әдеп кодексі мемлекеттік қызметшілер үшін мінез-құлық нормаларын айқындайтын маңызды құжат болып табылады.

Әдеп кодексінің нормаларын сақтау – мемлекеттік қызметшілер беделінің ажырамас бөлігі. Онда белгіленген мінез-құлық нормалары жалпы қабылданған моральдық-әдептілік қағидаттарымен бірдей, заңға бағынатын азамат ұғымымен тығыз байланысты. Ол Қазақстан Республикасы мемлекеттік қызметшілерінің Әдеп кодексімен қарастырылған мінез-құлықтың жалпы стандарттарына сәйкес адал, ашық, әділ әрі қарапайым болуға, жалпы қабылданған моральдық-әдептілік нормаларын сақтауға, азаматтармен және әріптестерімен қарым-қатынаста сыпайылық пен әдептілік танытуы керек.

Әдеп нормаларын тек қызмет уақытында ғана емес, жеке өмірде де сақтау керек екенін атап өткен жөн. Мемлекеттік қызметші жұмыста ғана емес, қызметтен тыс уақытта да адалдық, әдептілік пен адамгершіліктің үлгісі болуға тиіс.

Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызметін дамытудың 2024-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасы «Адал азамат» идеясының призмасы арқылы мемлекеттік қызметшілердің әдеп қағидаттарын одан әрі жетілдіру жолын айқындайды. Сондай-ақ, ел мүддесіне адалдық сезімі, оның алдындағы борышты сезіну, патриотизм, мемлекеттік қызметтегі кәсібилік сияқты негізгі құндылықтарды да анықтайды.

Жалпы, мемлекеттік қызметшілердің көпшілік алдында өзіндік моральдық-әдептілік бейнесі қалыптасуы керек. Сонда ғана оларға деген халықтың құрметі артып, сенімі нығая түседі. Мемлекеттік қызметшінің бойындағы әдеп белгіленген тәртіптік жүйе шеңберінде сақталып қана қоймай, жұмыстан тыс уақытта да адамгершілік тұрғысындағы бейнесі өзгермеуі тиіс. Яғни, мемлекеттік қызметшінің отбасынан, өскен ортасынан алған тәлім-тәрбиесінен бөлек әрдайым кәсіби мамандығына сәйкес білімін жан-жақты толықтырып, ізденіп, өзін-өзі жетілдіріп отыруы – адамгершілік нормаларын сақтаудағы міндеті.

Қазіргі таңда, өкінішке қарай, кейбір мемлекеттік қызметшілер Әдеп кодексінің ережелерін, оның жалпыға ортақ стандарттарын ескермей, лауазымына сай келмейтін мінез-құлықтары арқылы әріптестерінің атына кір келтіріп жатады. Әрине, ондай жағдайда оларға тиісті шара қолданылады. Мемлекеттік қызметші қызметтік сала мен ортада әртүрлі құқық бұзушылықтар мен теріс пайдаланушылыққа жағдай туғызбай, сондай-ақ, тәртіптік шара қолдануға алып келетін жайттардан аулақ болып әдеп нормаларын мінсіз сақтаса, қызметтегі бағалауда және ілгерілеуде оң әсерін тигізері анық.

Әдеп кодексіндегі мемлекеттік қызметшілердің қызметтік әдебінің стандарттары деген тармақ «Мемлекеттік қызметшінің қызметтік міндеттерді орындау кезіндегі сырт келбеті мемлекеттік аппараттың беделін нығайтуға ықпал етуге, ресмиліктпен, ұстамдылықпен және ұқыптылықпен ерекшеленетін жалпыға бірдей қабылданған іскерлік стиліне сай болуға тиіс» деп түйінделеді.

Жалпы қоғамның мемлекеттік органдарға деген сенімін арттыру және халықпен кері байланысты жақсарту үшін адал әрі тиімді қызмет атқару керек. Осы тұрғыдан алғанда Әдеп кодексінің қызметтік әдеп нормаларын дұрыс түсіну мен қолдануда маңызы зор.

Тоқсан ауыз сөздің тобықтай түйіні, адамның басшысы – ақыл, жетекшісі – талап, қорғаны – сабыр, жолдасы – кәсіп, қорғайтын қорғаушысы – мінез, бәрін тәртіпке реттейтін – әдептілік. Сол себепті әрбір мемлекеттік қызметкер өзін өзгеге үлгімін деп танып, өз бойын түзесе, мәдениеттілік, адамгершілік әдеп нормаларын сақтаса, оның халық алдында дәрежесі биіктеп, мәртебесінің артатыны сөзсіз.

Ә. ТҮЛКИЕВ,
Қазақстан Республикасы Сот әкімшілігінің Жетісу облысы бойынша департаменті басшысының орынбасары, Әдеп жөніндегі уәкіл

Бейсенбі - Четверг, 12 желтоқсан

ҚАЗАҚСТАН

06.05 «Жәдігер»
06.30, 10.00, 14.00, 17.00, 20.00, 00.20 Ақпарат
07.00 Tansholpan.
10.10 телехикая
12.10, 03.55 «Тату-тәтті» реалити-шоу
13.20, 05.00 Әйел бақыты
14.10 Бірегей
15.05, 21.25 телехикая «Көршінің қызы»
16.00 телехикая «Қара шаңырақ».
17.10 «Қызық екен».
18.00 Қол созған үміт
20.30, 03.00 «Ашық алаң». Қоғамдык- саяси ток-шоу.
22.15 Телехикая
23.15 «1001 ТҮН». Қоғамдық бағдарлама. Тікелей эфир
00.50 футбол
03.00 Ашық алаң

ХАБАР

05.00 кім мықты
07.00 Оян!
10.00, 16.00 Чужие родные
12.00, 20.00 Т/х «Өмір ғажап»
14.00, 21.45 «Несібелі несие»
15.00 «Мәдениет үйі» т/х
15.30 Тамаша
16.00, 22.30 Сериал
18.00 «Біздің назарда»
18.30 Новости
19.00 Итоги
19.30 Жаңалықтар
22.45 Ұрлаудан басқа амал жоқ

АСТАНА

06.00 Лакшми
06.50 «Маша и медведь»
09.00, 21.00 түрік т/х
10.20, 16.25 сериал
13.00 Жалғыз жауқазын
14.00 сериал
14.40 зың-зың Күлпәш
19.00 «Осман»
19.20 «Бумеранг»
20.00 Астанатаймс
21.55 Адасқан сезім
23.25 осман

ЕВРАЗИЯ

06.00 телехикая
07.00 Көреміз
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро, Казахстан»
10.00 «Модный приговор»
11.00 «Давай поженимся!»
11.55 сериал
13.00 Сериал
14.00, 02.00 «Новости»
14.15, 02.15 «Жаңалықтар»
14.30 qoslike
18.30, 03.15 «Басты жаңалықтар»
19.00 Koremiz
20.00 «Главные новости»
20.35 сериал
01.00 Ночной кинотеатр
02.30 телехикая
03.45 Паутина
04.25 ұшқалақ

КТК

07:05 Кешкі жаңалықтар
07.30,05.30 Намыс т/х
09.20 Вечерние новости
10.00 «Было дело»
11.00 детектив
13.00, 00.00 цена побега
15.00, 03.20 Поцелуй
17.50, 02.10 Битва экстрасенсов
19.30, 05.05 Кешкі жаңалықтар
20.00, 04.20 «Астарлы ақиқат»
21.00 Вечерние новости
21.40 детектив
23.50 Цена побега

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
09.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.00 Новости (Алматы облысы)
10.30 Новости (Жетісу облысы)
11.00«Әсем әуен»
12.00 «19 аймақ»
12.30 «Шаңырақ»/ тікелей эфир
13.20 «Әсем әуен»
13.30 «Ой-сарап»
14.00 «Мақсатына жеткендер»
14.30 «Агро аймақ»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Әсем әуен»
16.00 Новости/прямой эфир
16.20 «Әсем әуен»
17.00 «Дала үні»
17.50 «Бастық»
18.00 «19 регион» /тікелей эфир
18.30 «Ой-сарап»
19.00 «Шыңыраудан шыңға»
19.30 «Ащы да болса...»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.30 Итоговые новости (Область Жетысу)
22.00 «Біз жанбасақ»
22.45 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00 Әзіл студио
06.30 Time Vine
07.00 Информбюро (рус., каз.)
08.00 тик ток шоу
08.20 Мультсериал «Маша и медведь»
09.40 12.00 т/х
11.10 тырна
12.00 тик ток шоу
12.20 боевик
15.00 кино
17.10 Кино
20.00 Информбюро (рус, каз.)
21.00 Кино
23.10 тырна
23.50 «31әзіл»
01.00 келіндер бәйгесі
01.50 Time Vine
02.30 Tik Tok show
03.20 What's up?
04.00 Әзіл студио
04.20 1001 әзіл
04.30 бала батл
05.00 What's up?
05.20 Ризамын

7 КАНАЛ

06.02 Q елі
06.30 жұлдызды шаңырақта
07.00 Әйгерім Сейфолламен сырласу
08.00, 18.00 Телехикая «Абысындар-2»
09.00 Эртугурул
10.00, 20.00 Сериал «Великолепный век. Хюррем»
11.00, 23.00 сериал
13.10 сериал
14.20 сериал «Пока Станица спит»
16.10 Зың-зың Күлпәш
17.00, 00.00 Шаттық тұғыры
19.00 Сезім үшін
21.00 ловец снов
01.10 Жайдарман
02.00 Келесі кім
02.55 «Жеңіл кер».
03.40 «Япырай»
04.30 «Қуырдақ»
05.42 Үзіліс

Жұма - Пятница, 13 желтоқсан

ҚАЗАҚСТАН

06.05,04.45 «Жәдігер»
06.30, 10.00,14.00,17.00,20.00, 23.30 АҚПАРАТ
07.00 «ТАНШОЛПАН»
10.10 «Сабаз бен сұлу»
12.10 «Тату-тәтті» шоу
13.20 «Күтпеген құбылыс»
14.10 «Үнсіз әлем»
14.35,03.30 «Атамекен»
15.05 «Көршінің қызы»
16.00 «Қара шаңырақ»
17.10 «Қызық екен...»
18.00 «Қол созған үміт»
20.30 «АШЫҚ АЛАҢ»
21.25 «ЖАҚСЫЛЫҚ ЖАСА»
22.35 «Өгей өмір»
00.05 «Парасат майданы»
00.35 «АШЫҚ АЛАҢ»
01.25 «Сана»
02.25 «Тату-тәтті»шоу
03.55«Үнсіз әлем»
04.20 «Ауылдастар»

ХАБАР

05.00 «Кім мықты»
07.00 «Оян!»
10.00 «Чужие родные»
12.00,20.00 «Өмір ғажап»
14.00,21.45«Несібелі несие»
15.00 «Пәленшеевтер»
15.30 «Тамаша»
16.00 Сериал
18.00«Көзқарас»
18.30 Новости
19.00 «Талқы»
19.30 Жаңалықтар
22.45 «Ұрлаудан басқа амал жоқ»

АСТАНА

06.00 «Лакшми»
06.50 «Маша и медведь»
09.00,21.00 «Алпарслан-2»
10.20 «Инвестиция игілігі»
10.40 «Прямая связь»
11.00 «Шаншар»
13.00 «Жалғыз жауқазын»
14.00 «Бесплатный адвокат»
15.20 «Зың-Зың Күлпәш-2»
16.25,00.20 «Дурная кровь»
19.00 «Осман»
20.00 «Astanatimes»
21.55 «Адасқан сезім»
23.25 «Осман»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Вечность»
07.00 « KOREMIZ»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро,Казахстан!»
10.05 «Дверь в прошлое»
14.00,02.25 «Новости»
14.15,02.40 «Жаңалықтар»
14.30 «QOSLIKE»
18.30,03.35 «Басты жаңалықтар»
19.00 « KOREMIZ»
20.00 «Главные новости»
20.30 «Парламент онлайн»
20.55«Поле чудес»
22.10 «Лихач»
02.50 «Свет и тень»
04.10«П@утина»

КТК

07.05 «Кешкі жаңалықтар»
07.30 «Намыс»
09.20«Вечерние новости»
10.00«Было дело»
11.00 «Подражатель»
13.00 «Цена Побега»
15.00 «Поцелуй»
17.50 «Битва Экстрасенсов»
19.30 «Кешкі жаңалықтар»
20.00 «Дау-дамайсыз»
21.00 «Вечерние новости»
21.40 «Девочки не плачут»
02.10 «Битва Экстрасенсов»
03.20«Поцелуй»
04.20 «Дау-дамайсыз»
05.05«Кешкі жаңалықтар»
05.30«Намыс»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
09.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.00 Новости (Алматы облысы)
10.30 Новости (Жетісу облысы)
11.00 «Біз жанбасақ»
11.40 «Домбыра»
12.00 «19 регион»
12.30 «Дала үні»
13.00 «Әсем әуен»
13.30 «Ой-сарап»
14.00 «Шыңыраудан шыңға»
14.30 «Ащы да болса...»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Әсем әуен»
16.00 Новости/прямой эфир
16.20 «Әсем әуен»
18.00 «Иман нұры»
18.30 «Ой-сарап»
19.00 «Әсем әуен»
19.30 «Абадан»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.30 Итоговые новости (Область Жетысу)
22.00 «Менің балалық шағым»
22.45 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00 Әзіл студио
06.30 «Тайм Вайн»
07.00 Информбюро
08.00 Тик ток шоу
08.20 «Маша и медведь»
10.00 «12.00» телехикаясы
11.10 «Тырна»
12.00 Тик ток шоу
12.20 «Команда Мстители»
12.50 «Младенец на 30 000 00»
15.50 «Снайпер.Финал Убийцы»»
18.00 «Убойный футбол»
20.00 Информбюро
21.00 «Обитель зла»
23.10 «Тырна»
23.50 «31 әзіл»
01.00 «Келіндер бәйгесі»
01.50 Тайм вайн
02.30 TikTok show
03.20 What 's up?
04.00 Әзіл студио
04.20 1001 Әзіл
04.30 «BALA BATLLE»
05.00 What 's up?
05.20 «Ризамын»

7 КАНАЛ

06.02«Q –елі»
06.30 «Жұлдызды шаңырақта»
07.00 «Жарқыраған жұлдыз»
08.00,18.00 «Абысындар-2»
09.00 «Эртугрул»
10.00,20.00 «Великолепный век. Хюррем»
11.00,22.00 «Балабол-7»
12.10,21.00«Ловец снов»
14.20 «Пока станица спит»
15.20 «Саясаткер»
16.05 «Зың-Зың Күлпәш»
17.00,00.10 «Шаттық тұрағы»
19.00 «Сезім үшін»
23.00 Әйгерім Сейфолланың сырласуы
01.00 Жайдарман
02.00«Келесі кім?»
02.55 «Жеңіп көр»
03.40 «Япырай»
04.30 «Қуырдақ»
05.52 Үзіліс

Сенбі - Суббота, 14 желтоқсан

ҚАЗАҚСТАН

06.05,04.00«Ауылдастар»
06.30,17.00,00.50Ақпарат
07.00,02.40«Қызық екен....»
07.50 «Көңіл толқыны....»
09.00 «ТЕЛЕДӘРІГЕР»
10.00 «Сабаз бен сұлу»
12.00 «Төрлет,Еңбек Адамы»
14.30 «Набат операциясы»
16.30 «Экономикалық прогресс»
17.20 «Қос палата»
17.40 «Әлем және біз»
18.00 «Қол созған үміт»
20.00«Жұлдызды жұп»
21.50 «Өгей Өмір»
22.50 «Көшпенділер»
01.10 «Қос палата»
01.30 «Әлем және біз»
01.50 «Теледәрігер»
03.30 «Атамекен»

ХАБАР

05.00 «Мәртебелі өнер»
06.30 «Асыл қазына»
07.30 Концерт «Туған ел»
08.30 «Өз елім»
09.05 «Культурный контекст»
09.35 «Neocеть»
10.00 «Форсажики»
11.30 «Панда и киви»
12.00,21.45«Иностранец»
14.00 «Қызық times»
15.30 «Келинка тоже человек»
17.00 «Тамаша»
17.45 «Асыл домбыра»
19.00 «Cover show»
21.00 «7 күн»
23.45 «ОйнаIQ»

АСТАНА

06.00 «Лакшми»
06.50 «Маша и медведь»
09.00,21.00 «Алпарслан-2»
10.20 «Қайраткер»
10.50 «МузАрт»
12.30 «Базар жоқ,Мексика»
14.20 «Договор на миллион»
16.20 «Донор»
19.00 «Осман»
20.00 «Sapar times»
21.55 «Адасқан сезім»
23.25 «Осман»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Вечность»
09.00 «QAIMAҚ»
09.35 «Кенесары Касымов.Последний хан»
10.15 «Поехали»
11.05 «Дорога в пустоту»
17.40 «Большая разница»
19.00 «Koremiz»
20.00,02.35 «Асау жаңалықтар»
20.30 «Заң мен ел»
21.00 «Рецепт любви»
01.05 «Мама навсегда»
03.00 «Испанская принцесса»

КТК

07.05«Жұмақтың кілті»
08.15 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
08.50 «Было дело»
11.10 «Девочки не плачут»
15.10 «Битва экстрасенсов»
18.10 «Ретро концерт»
21.10 «Мама всегда права»
02.20 «Битва экстрасенсов»
05.10 «Жұмақтың кілті»
06.20 Мерекелік концерт

ЖЕТІСУ

07.00 «Таңжарық»
09.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
09.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.00 Новости (Алматы облысы)
10.30 Новости (Жетісу облысы)
11.00 «Менің балалық шағым»
11.40 «Домбыра»
12.00 «Иман нұры»
12.30 «Әсем әуен»
13.30 «Ой-сарап»
14.00 М/ф «Отырарды қорғау»
14.30 «Абадан»
15.00 «Аман болайық»
15.50 «Әсем әуен»
17.00 «Шашу»
17.40 «Чемодан»
18.00 «Жарқыра»
18.40 «Келіп көр»
19.00 «Ұлт ұяты»
19.45 «Менің анам»
20.30 Апта /қаз/
21.30 Апта /рус/
22.20 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00 «Әзіл студио»
07.00 «Маша и медведь»
08.30 «TIKTOKshow»
09.00 Time Vine
09.30 «Готовим с Адель»
10.00 «Алдараспан»
12.00 «Хотя бы в кино»
14.30 «Стюарт Литтл»
16.20 «Рио»
18.20 «Король лев»
20.50 «Мстители.Финал»
00.50 «Мен лайықпын!»
01.40 «Bizdin show»
02.30 «31 әзіл»
04.00 Time Vine
04.20 Tik Tok show
04.40 Әзіл студио
05.00 1001 әзіл
05.10 BALA BATTLE
05.30 What's up?

7 КАНАЛ

06.02 «Q-елі»
06.30,03.00 «Қызықты Weekend»
07.30 «Здоровье с Айнур Тажиной»
08.00,18.00 «Абысындар-2»
09.00 «Юмор!Юмор!Юмор!»
10.00 «Великолепный век. Хюррем»
12.30 «Возвращение»
16.30 «Сөздің қысқасы Ардақ Қасымханмен»
17.00 «Жарқыраған жұлдыз-4»
19.00 «Сезім үшін»
20.00 «Маска» мега-шоу
22.00 «Таптым-ау сені»
00.00 «Әзіл Man»
01.00 Жайдарман
02.00 «Келесі кім»
03.50 «Жеңіп көр»
05.20 «Қуырдақ»
05.52 «Үзіліс»

Жексенбі - Воскресенье, 15 желтоқсан

ҚАЗАҚСТАН

06.05,04.10 «Жәдігер»
06.25,04.30 «Ауылдастар»
06.55 «Қызық екен...»
07.45 «Көңіл толқыны»
09.00«Күлтегін Қазақфильм»
10.00 «Сабаз бен сұлу»
12.00 «Төрлет еңбек адамы»
14.40 «Атамекен»
15.15 «Мен даланың қызымын»
17.20 «Әйел әлемі»
18.00 «Қол созған үміт»
20.00 «Апта»
20.50 «АҚОРДА»
21.00 «Көңіл толқыны»
22.15 Телехикая «Өгей өмір»
23.15 «Набат операциясы»
01.05«Апта»
01.55«Ақорда»
02.10 «Атамекен»
02.40 «Әйел әлемі»
03.10 «Күміс көмей»
03.50 «Ақсауыт»

ХАБАР

05.00«Мәртебелі өнер»
06.30 «Асыл қазына»
07.30 «Алашұлы»
08.30 «Жерұйық»
09.00 «Кісен ашқан»
09.40 «Форсажики»
11.00 «Мишки-обнимашки»
12.00,21.45 «Коломбиана»
14.00 «Cover show»
16.00 «Келинка тоже человек-2»
17.45 «Тамаша»
18.30 «ОйнаIQ»
19.30 «Qunar+»
19.30 «Қызық таймс»
21.00 «7 күн»
23.45 «Алғашқы»

АСТАНА

06.00 «Лакшми»
07.50М/ф «Маша и медведь»
09.00,21.00 «Алпарслан-2»
10.00 «Донор»
12.30 «Махаббат әлемі»
14.30 «Операция алтын адам»
16.25 «Шымкент шоу»
18.40Жігіттер тобының концерті
21.55«Адасқан сезім»
23.25 «Жайдарман»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Вечность»
08.15 «Заң мен ел»
08.45 «Воскресные беседы»
09.00 «Живи.Трудись.Люби»
09.25 «Калачи»
11.15 «Дорога в пустоту»
17.45 «Пальма»
20.00 «Аналитика»
20.45 «Я люблю своего мужа»
01.20 «Испанская принцесса»
03.00 «П@утина»

КТК

07.05«Шымкент шоу»
10.10 «Юморина»
12.30«Мама всегда права»
17.00 «Битва Экстрасенсов»
20.00«Кел, Шырқайық!»
21.00 «Дин Дина шоу»
22.00 «Портрет недели»
23.00 «Когда спадет пелена»
03.30 «Бір алқаның қасіреті»
04.50 «Кел, шырқайық!»
05.35«Шымкент шоу»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
09.00 Апта /қаз/
10.00 Апта /рус/
11.00 «Домбыра»
12.00 «Жарқыра»
12.35 «Шашу»
13.15 «Менің анам»
13.30 «Келіп көр»
13.50 «Ұлт ұяты»
14.30 «Мақсатына жеткендер»
15.00 «Шаңырақ»
15.50 «Әсем әуен»
16.30 «Сіз не істедіңіз»
17.00 «Шашу»
17.40 «Сарбаз»
18.00 «Единый народ»
18.30 «Біздің өңір»
19.00 «Өзекжарды»
19.30 «Арнайы репортаж»
20.00 Өнерпаздар байқауы
22.00 «Шіркін-ай»
22.45 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00 «Әзіл студио»
07.00 «Маша и медведь»
08.30 «TIK TOK show»
09.00 Time Vine
09.30 «Готовим с Адель»
10.00 «Телебинго»
10.30«Стюарт Литтл-2»
12.20 «Рио»
14.30 «Рио-2»
16.40 «Мстители»
20.40 «Сокровище нации»
23.40 «Обитель зла»
01.40 «31 әзіл»
03.30 Tik Tok show
03.50 «1001 әзіл»
04.00 BALA BATTLE
04.30What's up?
05.00 Әзіл студио
05.30 Ризамын

7 КАНАЛ

06.02,03.00 «Қызықты Weekend»
07.00 «Жарқырығын жұлдыз»
08.00,18.00 «Абысындар-2»
09.00 «Здоровье с Айнур Тажиной»
09.30 «Юмор!Юмор!Юмор!»
10.00 «Великолепный век. Хюррем»
12.30«Возвращение»
16.30 «Что это было»
17.00 «Жетінші студия Нартай Аралбайұлы»
19.00 «Сезім үшін»
20.00 «Жарқыраған жұлдыз»
21.00 «Гостья»
23.00Динара Сатжан
00.00 «Әзілмен»
01.00 «Жайдарман»
02.00 «Келесі кім»
03.50 «Жеңіп көр»
05.10 «Қуырдақ»
05.52 «Үзіліс»

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ЖЕМҚОРЛЫҚ

ҚАТАҢ ЖАЗА КӨЗДЕЛГЕНІН ҰМЫТПАЙЫҚ

Күнделікті көріп те, естіп те жүргеніміздей әлемнің көптеген елдеріндегі жемқорлыққа қарсы күрес қағидаларының бірі – Заң алдында барлық адамдардың теңдігі. Жемқорлық қылмыс жасаған азаматтар өздерінің әлеуметтік жағдайына қарамастан Заң алдында жауапкершілікке бірдей тартылады.

Біздің мемлекетіміздің қазіргі кездегі ұстанымы да өркениетті елдердің қағидалдарымен пара пар. Сыбайлас жемқорлық қылмысына қатысы бар жоғары лауазымды адамдарды бізде шеніне де шекпеніне де қарамай тиісінше жауапқа тартуда. Қазақстанның мемлекеттік саясатының негізгі басымдықтарының бірі сыбайлас жемқорлықпен күрес болып табылады. Осыған байланысты қазіргі кезде қоғамның шынайы сеніміне ие болудан артық мәртебе жоқ. Сыбайлас жемқорлық жалпы қылмыспен қатар, Қазақстандағы қоғам және мемлекеттік билік көңіл қоюды талап ететін, мән беретін маңызды мәселе болып отыр. Бүгінгі таңда біздің қоғам күрделі заңдардан тұрады. Өмірдің өзі сол, қай нәрседен болмасын заңға жүгініп, жұмыс істеген тиімді. Кейде адамдардың рухани сауатсыздығынан заңсыз істерге жол беріліп жатады. Бұл тұрғыда, әсіресе, қоғам індетіне айналған сыбайлас жемқорлық көпшілікті зар илетіп жатады. Айыпты орындығына отырғандар «Бұл әрекетім заңсыз екенін білмеппін» деп өкініп жатады.

Осы орайда Президентіміз жыл сайынғы Жолдауында сыбайлас жемқорлықтың алдын алу үшін арнайы мекемелер мен

мамандарға қатаң тапсырмалар беріп, заңсыз іс-әрекеттерге барғандарды қатаң жазалауды талап етіп отырғаны баршаға аян. Қазақстан Республикасы азаматтарының құқықтары мен бостандықтарын қорғауға, сыбайлас жемқорлық көріністерінен туындайтын қауіп-қатерден еліміздің ұлттық қауіпсіздігін қамтамасыз етуге арналған сыбайлас жемқорлық туралы арнайы Заңның талабы бар. Қазақстан Республикасының заңдары барлық жеке және заңды тұлғаларға қатысты. Егер заң шеңберінен шығып, шектен тыс құқық бұзушылықтар орын алатын болса, ол үшін қылмыстық жауаптылық пен жаза әкімшілік жауапкершілік пен шаралар көзделгенін де көпшілік назардан шығармағандары абзал. Сайып келгенде, сыбайлас жемқорлық қылмыс жасағаны үшін қатаң жаза көздегенін ұмытпаған жөн.

Бақыт ЖАПАРОВА,
Текелі қалалық сотының бас маманы.

МЕДИАЦИЯ

АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫНЫҢ ӘДІЛ САҚТАЛУЫНЫҢ КЕПІЛІ

Қазіргі қолданыстағы азаматтық процестік кодексте алға қойылған міндеттерді орындауда дауларды реттеудің соттан тыс және сотқа дейінгі тәртібіне, соттағы татуласу рәсімдеріне көңіл бөлінген. Істердің жеке санаттары бойынша дауларды сотқа дейін реттеудің міндеттілігі көзделген.

Өйткені, тараптар арасындағы дауды медиация рәсімімен шешу соттарға жүктемені азайтудың басты жолы болып табылады. Дауды медиация жолымен немесе сот арқылы шешуді таразылайтын болсақ, сот шешімді құқық пен заңды негізге ала отырып қабылдайды, ал медиация тәртібінде тараптар өздері бірлесе отырып шешім

қабылдайды. Дау сот тәртібімен қаралған жағдайда қорғаушыға төленетін шығындар, мемлекеттік баж төлемдері, сараптама жүргізу шығындары бар. Ал медиация тәртібінде тек медиаторға ғана төленетін шығындар болады. Сот тәртібімен дауды шешу ұзақ уақытты алатын болса, медиацияда азаматтық құқықтық қатынастар бойынша 30 күннен аспайтын мерзім ішінде қаралады. Осылайша дауды сотқа дейін реттеу тараптарға дауды (жанжалды) қысқа мерзімде, материалдық және моральдық аз шығындармен шешуге мүмкіндік береді. Сотта дау жария түрде ашық қаралса, ал медиация тәртібінде жабық түрде екі тараптың келіссөздерге келуі арқылы оңтайлы шешім қабылданады.

ҚР «Медиация туралы» Заңының 3 бабының талаптарына сәйкес медиацияның мақсаттары мыналар болып табылады: 1) дауды (жанжалды) шешудің медиацияның екі тарапын да қанағаттандыратын нұсқасына қол жеткізу, 2) тараптардың дауласушылық деңгейін төмендету.

Осы Заңның 4 бабының талаптарына сәйкес медиация мынадай қағидаттар негізінде жүргізіледі: 1) еріктілік, 2) медиация тарапының тең құқылығы, 3) медиатордың тәуелсіздігі мен бейтараптылығы, 4) медиация рәсіміне араласуға жол бермеушілік, 5) құпиялық.

Тараптардың бірі мемлекеттік орган болып табылатын кезде, жеке және (немесе) заңды тұлғалар қатысатын азаматтық, еңбек, отбасылық және өзге де құқық қатынастарынан туындайтын дауларға (дау-шарларға) медиация рәсімі қолданылмайды Сыбайлас жемқорлық қылмыстар және мемлекеттік қызмет пен мемлекеттік басқару мүдделеріне қарсы өзге де қылмыстар туралы қылмыстық істер бойынша да медиация рәсімі қолданылмайды.

Сот тәртібінде қарастыруға тиіс даулардың санын қысқартып, оларды шешудің баламалы тәсілдерін қолдану, оның ішінде бітімгершілік рәсімдер – медиация әдісін қолдану адам құқықтарының әділ сақталуының кепілі.

Баян ПУЛАТБАЕВА,
Алматы облысы МАЭС-ның бас маманы-сот отырысының хатшысы.

ЛЕГАЛИЗАЦИЯ ДОКУМЕНТОВ

ЧТО ТАКОЕ АПОСТИЛЬ?

Проставление штампа «апостиль» (иногда данную процедуру также называют «упрощенная легализация» или «апостилирование») применяется для отправки документа в страны, присоединившиеся к Гаагской конвенции от 5 октября 1961 года, отменяющей требование консульской легализации и вводящей процедуру упрощенной легализации - проставление штампа «апостиль».

Упрощенной такая процедура называется именно потому, что, с одной стороны, апостилирование осуществляется достаточно быстро и только одним уполномоченным органом, а, с другой стороны, документ приобретает юридическую силу на территории всех стран, присоединившихся к Гаагской конвенции.

Если же страна, в которую вы готовите документ, не является участницей Гаагской конвенции, необходима консульская легализация. Это более сложная процедура, включающая в себя удостоверение документа в органах Министерства иностранных дел Республики Казахстан, а затем в консульстве страны назначения в Республике Казахстан. При этом документ будет иметь юридическую силу на территории только той страны, отметка консульства которой на нем стоит.

Также выбор процедуры легализации может быть основан на типе документа, так как существует ряд документов, которые не подлежат ни консульской легализации, ни апостилированию. В основном это касается коммерческих документов: договоров, инвойсов, коносаментов, различных товарораспорядительных документов и других документов, связанных с внешнеэкономической деятельностью, и для них существует отдельная процедура - легализация документа в Торгово-промышленной палате РК (с недавних пор входит в состав Национальной экономической палаты Казахстана "Атамекен"), а затем в консульстве страны назначения.

Подпись, печать или штамп, проставляемые компетентным органом на апостиле, не требуют никакого дальнейшего заверения или легализации, а документ, на котором проставлен апостиль, может быть использован в любой из стран - участниц Гаагской Конвенции.

В соответствии с Постановлением Правительства РК № 545 от 24 апреля 2001 года в качестве организаций, обладающих полномочиями по проставлению апостиля определены следующие государственные органы:

- Министерство юстиции РК;
- Министерство образования и науки РК;
- Министерство внутренних дел РК;
- Комитет информации и архивов Министерства культуры и информации РК;
- Комитет по судебному администрированию при Верховном Суде РК;
- Министерство финансов РК;
- Генеральная Прокуратура РК;
- Министерство обороны РК;

Как узнать: нужна консульская легализация или апостиль?

Если страна, в которой предполагается использовать документ, является участницей Гаагской конвенции 1961 года - значит нужен штамп "апостиль". В противном случае - консульская легализация.

В любом случае самым важным источником достоверной информации является организация, в которую должен представляться легализованный документ, т.к. иногда даже в пределах одного государства разные органы предъявляют разные требования к легализации иностранных документов. Поэтому вам необходимо уточнять требования к виду легализации в органе, в который собираетесь подавать легализованный документ.

Согласно Гаагской конвенции 1961 г., апостиль имеет форму квадрата со стороной не менее 9 см и должен соответствовать образцу, приложенному к Конвенции.

Текст апостиля должен содержать следующие реквизиты:

Наименование государства, выдавшего апостиль

Фамилия лица, подписавшего удостоверяемый апостилем документ

Должность лица, подписавшего удостоверяемый апостилем документ

Наименование учреждения, печатью/штампом которого скреплён документ, удостоверяемый апостилем

Название города, в котором проставлен апостиль

Дата проставления апостиля

Название органа, проставившего апостиль

Номер апостиля

Печать/штамп учреждения, проставившего апостиль

Подпись должностного лица, проставившего апостиль

Апостиль может быть составлен как на одном из официальных языков Конвенции (французский либо английский), так и на национальном языке государства, проставившего апостиль. На практике надписи на апостиле часто дублируются на двух языках (одном из языков Конвенции и национальном).

Заголовок «Apostille (Convention de la Haye du 5 octobre 1961)» должен быть дан на французском языке.

Согласно Конвенции, апостиль проставляется на самом документе или на отдельном листе, скрепляемом с документом.

На практике в различных государствах используются различные способы проставления апостилей: резиновый штамп, клей, (разноцветные) ленты, сургучная печать, рельефная печать, самоклеящиеся стикеры и т. д., а также в качестве приложения к документу, что осуществляется при помощи клея, крепёжных колец, скрепок и т. д.

Список стран и территорий, подписавших Гаагскую Конвенцию от 5 октября 1961 года о легализации документов (Apostille):

Австралия, Австрия, Азербайджан, Албания, Андорра, Антигуа и Барбуда, Аргентина, Армения, Аруба (Нид.), Багамы, Барбадос, Бахрейн, Белиз, Белоруссия, Бельгия, Бермудские о-ва (Брит.), Болгария, Босния и Герцеговина, Ботсвана, Британская Антарктическая территория (Брит.), Британские Виргинские о-ва (Брит.), Бруней Даруссалам, Бурунди, Вануату, Великобритания и подчиненные ей территории, Венгрия, Венисуэла, Виргинские о-ва (США), Восточное Самоа (США), Гваделупа (Фр.), Гвиана (Фр.), Германия, Гернси (Брит.), Гибралтар (Брит.), Гондурас, Гонконг (особый адм.р-н Китая Сянган), Гренада, Греция, Грузия, Гуам (США), Дания, Джерси (Брит.), Доминика, Доминиканская Республика, Израиль, Индия, Ирландия, Исландия, Испания, Италия, К або-Верде, Казахстан, Кипр, Киргизия, Колумбия, Корейская Республика, Косово, Коста-Рика, Латвия, Лесото, Либерия, Литва, Лихтенштейн, Люксембург, Маврикий, Майотта, Макао (особый адм.р-н Китая Аомынь), Македония, Малави, Мальта, Маршалловы острова, Мексика, Молдова, Монако, Монголия, Монтсеррат (Брит.), Морокко, Мэн, остров (Брит.), Намибия, Нидерландские Антильские о-ва (Нид.), Нидерланды, Никарагуа, Ниуэ, Новая Зеландия, Новая Каледония (Фр.), Норвегия, Оман, Острова Кука, Панама, Парагвай, Перу, Польша, Португалия, Пуэрто-Рико, Реюньон (Фр.), Республика Сингапур, Российская Федерация, Румыния, Сальвадор, Самоа, Сан-Марино, Сан-Томе и Принсипи, Свазиленд, Св.Елены, остров (Брит.), Северные Марианские о-ва (США), Сейшелы, Сен-Пьер и Микелон (Фр.), Сент-Винсент и Гренадины, Сент-Китс и Невис, Сент-Люсия, Словения, Соединенные Штаты Америки, Суринам, Таджикистан, Тонго, Тринидад и Тобаго, Турция, Тюркс и Кайкос (Брит.), Узбекистан, Украина, Уоллис и Футуна (Фр.), Уругвай, Фиджи, Финляндия, Фолклендские (Мальвинские о-ва (Брит.), Франция, Французская Полинезия (Фр.), Хорватия, Черногория, Чехия, Швейцария, Швеция, Эквадор, Эстония, Южно-Африканская Республика, Япония.

З. АБЗАЛОВА,
главный специалист отдела регистрации некоммерческих организаций и контроля в сфере регистрационной службы Департамента юстиции области Жетісу

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ОБЪЕКТІНІ ПАЙДАЛАНУҒА ҚАБЫЛДАУ АКТІСІН ТІРКЕУ

ОБЪЕКТІНІ ПАЙДАЛАНУҒА ҚАБЫЛДАУ АКТІСІ – БЕКІТІЛГЕН ЖОБАҒА ЖӘНЕ МЕМЛЕКЕТТІК (МЕМЛЕКЕТАРАЛЫҚ) НОРМАТИВТЕРГЕ СӘЙКЕС ОБЪЕКТ ҚҰРЫЛЫСЫНЫҢ АЯҚТАЛҒАНЫН ЖӘНЕ ОБЪЕКТІНІҢ ПАЙДАЛАНУҒА ТОЛЫҚ ДАЙЫНДЫҒЫН РАСТАЙТЫН ҚҰЖАТ.

Объектіні пайдалануға қабылдау актілерін жүргізу және есепке алу тәртібі «Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы» Заңның 75-1-бабында белгіленген.

«Жылжымайтын мүлікке құқықтарды мемлекеттік тіркеу туралы» Заңның 18-бабының 1-тармағы жылжымайтын мүлікке құқықтарды мемлекеттік тіркеудің қажетті шарттары құқықтық кадастрдың ақпараттық жүйесіне жаңадан құрылған жылжымайтын мүлікке жылжымайтын мүліктің сәйкестендіру және техникалық мәліметтерін енгізу және жылжымайтын мүлікті мемлекеттік техникалық тексеру болып табылатынын айқындайды.

Жылжымайтын мүліктің жаңадан құрылған жылжымайтын мүлікке сәйкестендіру және техникалық мәліметтерін тіркеуші орган тиісті жергілікті атқарушы органдардың құрылымдық бөлімшелерінде есепке алынуға жататын объектіні пайдалануға қабылдау актісі негізінде құқықтық кадастрдың ақпараттық жүйесіне енгізеді.

Салынған объектіні пайдалануға қабылдаудың бекітілген актісі ғимараттардың, құрылыстардың және (немесе) олардың құрамдас бөліктерінің жаңадан құрылған жылжымайтын мүлікке сәйкестендіру және техникалық мәліметтерін құқықтық кадастрдың ақпараттық жүйесіне енгізу, жылжымайтын мүлікке құқықтарды тіркеу үшін негіз болып табылады.

«Азаматтарға арналған үкімет» мемлекеттік корпорациясы өтініш берушіден объектінің техникалық сипаттамаларын және оған инженерлік желілердің және (немесе) ғимараттардың (құрылыстардың) нақты жағдайын атқарушы геодезиялық түсіруді қоса бере отырып, объектіні пайдалануға қабылдаудың бекітілген актісін, сәйкестік туралы декларацияны, құрылыс-монтаждау жұмыстарының сапасы және орындалған жұмыстардың сәйкестігі туралы қорытындыларды алған сәттен бастап бір күн ішінде бекітілген жобаға жұмыстарды бір мезгілде жолдайды:

1) объектінің орналасқан жері бойынша сәулет және қала құрылысы саласындағы функцияларды жүзеге асыратын тиісті жергілікті атқарушы органның құрылымдық бөлімшесіне объектінің техникалық сипаттамаларын қоса бере отырып, объектіні пайдалануға қабылдаудың бекітілген актісі;

2) объектінің орналасқан жері бойынша Мемлекеттік сәулет-құрылыс бақылау органдарына объектінің техникалық сипаттамаларын, сәйкестік туралы декларацияны және құрылыс-монтаждау жұмыстарының сапасы және орындалған жұмыстардың бекітілген жобаға сәйкестігі туралы қорытындыларды қоса бере отырып, объектіні пайдалануға қабылдаудың бекітілген актісін ұсынады.

Сәулет және қала құрылысы саласындағы функцияларды жүзеге асыратын жергілікті атқарушы органдар «Азаматтарға арналған үкімет» мемлекеттік корпорациясынан құжаттарды алған сәттен бастап бір жұмыс күні өткенге дейін тапсырыс берушінің құрылыс салуды ұйымдастыру және рұқсат беру рәсімдерінен өту қағидаларында айқындалған рәсімдерді сақтауына салыстырып тексеруді жүргізеді және мемлекеттік қала құрылысы кадастрының ақпараттық жүйесі арқылы пайдалануға қабылдау актісін есепке алуды жүргізеді.

Салыстыру қорытындысы бойынша құрылыс объектісі «Азаматтарға арналған үкімет» мемлекеттік корпорациясынан құжаттарды алған сәттен бастап бір жұмыс күні ішінде құрылыс салуды ұйымдастыру және рұқсат беру рәсімдерінен өту қағидаларының талаптарына сәйкес келмеген жағдайда бұл туралы Мемлекеттік сәулет-құрылыс бақылау органдары мен тіркеуші органға жазбаша хабарлайды.

Сәйкессіздік болмаған жағдайда бір жұмыс күні ішінде тіркеуші органға жазбаша хабарлайды.

Сәулет және қала құрылысы органдарынан және жергілікті атқарушы органдардан жылжымайтын мүлік объектісі туралы теріс қорытынды түскен кезде тіркеуші орган жылжымайтын мүлікке құқықтарды мемлекеттік тіркеуден бас тартады.

З. АБЗАЛОВА,
Жетісу облысы Әділет Департаменті коммерциялық емес ұйымдарды тіркеу және тіркеу қызметі саласындағы бақылау бөлімінің бас маманы

ЗАҢ ТАЛАБЫ

БАНКРОТТЫҚ ТУРАЛЫ РӘСІМ ҚАЛАЙ ҚОЛДАНЫЛАДЫ

Кейінгі кезде банкроттық жайлы мәселе жиі қозғалып, осы жайында сотқа жүгінуге байланысты дау туғызып жатқан істер қатары арта түсті. Бұл әсіресе азаматтардың төлем қабілеттілігін қалпына келтіру туралы заң қабылданғалы орын алуда. Сондықтан 2023 жылғдың 3 наурызынан бастап қолданысқа енгізілген "Қазақстан Республикасы азаматтарының төлем қабілеттілігін қалпына келтіру және банкроттығы туралы" ҚР заңының аясында қандай әрекеттер жасауға борлатыны жайлы оқырмандарға қысқаша түсінік бере кетуді жөн көрдік.

Ең басты шарты, банкроттыққа өтініш бергенге дейін қарыз алушы мерзімі өткен берешек туындаған кезден бастап 18 айдан аспайтын мерзімде кредиттік шарт бойынша орындалмаған міндеттемелерді реттеу немесе өндіріп алу жөніндегі рәсімнен міндетті түрде өтуге тиіс.

Сонымен қатар, егер қарыз алушының барлық кредиторлар бойынша 5 жылдан астам міндеттемелерді өтеуі болмаса, онда ол реттеу рәсімін қолданбай банкроттық туралы өтінішті қараудың оңайлатылған тәртібін беруге құқылы. Атаулы әлеуметтік көмекті (АӘК) алушы болып табылатын борышкер 6 ай ішінде осы рәсімді қолдану үшін мерзімі өтіп кеткен мерзімді есепке алмай өтініш бере алады.

Жалпы банкроттық туралы рәсімнің 3 түрі бар: соттан тыс банкроттық; сот арқылы банкроттық; төлем қабілеттілігін қалпына келтіру. Бұл рәсім түрлерінің бәрі қарыз алушының бастамасымен ғана жүзеге асады. Демек, банк өз тарапынан борышкердің келісімінсіз банкроттыққа өтініш бере алмайды.

Алдымен, соттан тыс банкроттық қашан қолданылатыны жайлы мағлұмат берейік. Банкроттық туралы рәсімнің бұл түрі жеке тұлғаның банк, микроқаржы ұйымы және коллекторлық агенттік алдындағы қарызы 1 600 айлық есептік көрсеткіштен (АЕК) (Мәселен, 2023 жылы – 5 млн 520 мың теңге) аспаған жағдайда соттан тыс банкроттық қолданылады.

Өзіңізге банкроттықтың осы түрін қолдану мүмкіндігі болуы үшін міндетті түрде келесі талаптар сақталуы тиіс: атында мүлкі болмауы тиіс; өтініш берген күнге дейін 12 ай қарызын төлей алмаған болуы тиіс; берешектің мерзімі өткен күннен бастап 18 айдан аспайтын мерзімде борышкерге қатысты несие шарты бойынша орындалмаған міндеттемелерді реттеу немесе өндіріп алу жөніндегі рәсімдер жүргізілген болуы; өтініш берілген күні 7 жыл бойы банкроттықты қолданбаған болуы керек.

Тағы бір айта кететін жай, сонымен қатар, банкроттық рәсімінің бұл түріне 5 жылдан астам уақыт қарызын төлей алмаған жеке тұлғалар да жүгіне алады. Сондықтан банктен несие алып, түрлі себептермен қарыздарын жылдап жаба алмай, тығырыққа тірелген азаматтар өздерінің жағдайлары баяндалған талаптарға сәйкес келетін болса жүгінуіне болады.

Олег АНИСИМОВ,
Текелі қалалық сотының төрағасы.

БІЛГЕНГЕ МАРЖАН...

ӨТІНІШХАТТАРДЫ ҚАРАУДЫҢ ТӘРТІБІ

Кез келген сот процестерінде қатысушы тараптар көптеген өтінішхаттар беріп жатады. Тараптардан түскен осындай көптеген өтінішхатардың барлығын бірдей төрағалық етуші судья қабылдап, қарауға міндетті ме жоқ па деген сауал да туындап жатуы мүмкін. Сондықтан бүгінгі шағын мақаламызда осы өтінішхаттардың мәселесі жайлы қысқаша мағлұматтар бере кетсек артық болмас.

Қазақстан Республикасы Қылмыстық-процестік кодексінің 99-бабында қылмыстық процеске қатысушылардың өтінішхаттарын қараудың міндеттілігі жайлы жан жақты атап көрсетілген. Ендеше осы баптың талаптарына сәйкес қылмыстық процеске қатысушылар сотқа дейінгі тергеп-тексеруді жүзеге асыратын адамға, прокурорға, судьяға (сотқа) қылмыстық процесс барысында маңызы бар мән-жайларды анықтау, өтінішхатпен жүгінген тұлғаның немесе өздері өкілдік ететін тұлғаның құқықтары мен заңды мүдделерін қамтамасыз ету үшін процестік әрекеттерді жүргізу немесе процестік шешімдерді қабылдау туралы өтінішхаттармен жүгінуге құқылы. Оның үстіне мұндай өтінішхаттар процестің кез келген сатысында мәлімделуі мүмкін. Өтінішхатты мәлімдеген тұлға қандай мән-жайларды анықтау үшін әрекет жүргізуді немесе шешім қабылдауды өтінетінін көрсетуге тиіс. Жазбаша өтінішхаттар қылмыстық істің материалдарына қоса тігіледі, ауызша өтінішхаттар тергеу әрекетінің немесе сот отырысының хаттамасына енгізіледі.

Тағы бір айта кететін жай, егер қандай да бір себептермен қабылданбай қалған өтінішхатты оны қылмыстық сот ісін жүргізудің келесі кезеңдерінде қайталап мәлімдеуге немесе қылмыстық процесті жүргізетін басқа орган алдында мәлімдеуге тыйым салынбайды.

Естеріңізде болсын, өтінішхат ол мәлімделген бойда қаралуға және шешілуге жатады. Өтінішхат бойынша шешімді дереу қабылдау мүмкін болмаған жағдайларда, ол мәлімделген күннен бастап үш тәуліктен кешіктірілмей шешілуге тиіс және егер өтінішхат істің мән-жайларын жан-жақты, толық және объективті зерттеуге, процеске қатысушылардың немесе басқа да тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін қамтамасыз етуге ықпал ететін болса, ол қанағаттандырылуға тиіс.

Сонымен қатар, өзге жағдайларда өтінішхатты қанағаттандырудан бас тартылуы мүмкін. Қылмыстық процесті жүргізетін орган келуін тараптар қамтамасыз еткен адамдардан мамандар немесе куәлар ретінде жауап алу туралы өтінішхаттарды қанағаттандырудан бас тартуға құқылы емес. Қылмыстық процесті жүргізетін орган тараптың көрсеткен адамдарының жауап алуға келуін қамтамасыз етуіне жәрдем көрсетуге, оның ішінде заңда көзделген процестік мәжбүрлеу шараларын қолдана отырып, жәрдем көрсетуге міндетті.

Айгүл ҚАСЕНОВА,
Алматы облысының қылмыстық істер жөніндегі мамандандырылған ауданаралық сотының судьясы.

СТУДЕНТТЕР АРАСЫНДАҒЫ ГАЗДАЛҒАН СУСЫНДЫ КӨП ПАЙДАЛАНУ КЕЗІНДЕГІ АЛДЫН АЛУ ШАРАЛАРЫ

Газдалған сусындар — қант пен газдың қосындысынан тұратын сусындар, соңғы бірнеше онжылдықта әлемде кең тараған өнімдердің бірі. Студенттер арасында газдалған сусындардың қолданылуы жиі кездесетін құбылысқа айналған, бұл өз кезегінде денсаулыққа түрлі зиянды әсерлерге әкелуі мүмкін. Мейіргерлер бұл үрдісте шешуші рөл атқарады, себебі олар білім беру, дұрыс тамақтану, алдын алу шараларды ұйымдастыру арқылы балалардың денсаулығын сақтауға ықпал етеді.

Газдалған сусындардың студенттер денсаулығына әсері. Студенттер арасында газдалған сусындарды тұтынудың кейбір физикалық және психологиялық әсерлері байқалады:

1. Семіздік: Газдалған сусындарда көп мөлшерде қант бар, ол калорияны арттырып, семіздікке әкелуі мүмкін. Бұл, әсіресе дене белсенділігі төмен студенттер арасында байқалады

2. Құнарлы тағамдардың орнын басуы: Газдалған сусындар көп жағдайда студенттердің күнделікті рационында негізгі тамақтармен қатар тұтынылады, бұл қажетті қоректік заттардың тапшылығына әкеледі.

3. Шаршау мен энергияның төмендеуі: Газдалған сусындар құрамындағы кофеин мен қант қысқа мерзімде энергияны көтерсе, оның кейінгі әсері шаршау мен энергияның төмендеуі болады. Бұл әсіресе оқу кезінде концентрацияның төмендеуіне себеп болуы мүмкін.

Білім беру және ақпараттандыру: Студенттерге газдалған сусындардың денсаулыққа зиянды әсері туралы ақпарат университеттерде, колледждерде салауатты өмір салты, дұрыс тамақтану, зиянды өнімдерден бас тарту туралы дәрістер, семиналар өткізе алады.

Алдын алу шаралары: Профилактикалық тесерулер мен консультациялар жүргізу арқылы студенттердің денсаулығын бақылауда ұстайды. Арнайы кеңес беріп, дұрыс тамақтану жоспарын ұсынып, салауатты сусындар мен тамақтану әдістерін насихаттайды. Ұсыныс: Газдалған сусындар көбінесе студенттердің стрессін жеңілдету үшін тұтынылады. Мейіргерлер эмоционалдық қолдау көрсету арқылы, табиғи тәсілдермен (мысалы, спортпен айналысу, медитация, тыныс алу жаттығулары) жеңуге үйрете алады.

Қорытынды: Газдалған сусындар студенттер арасында кең таралған, бірақ олардың денсаулыққа теріс әсері айқын. Бұл мәселе бойынша профилактикалық шаралар, ақпараттандыру және студенттерді дұрыс таңдау жасауға ынталандыру арқылы азайтуға болады. Студенттер өз денсаулығын қорғап, газдалған сусындарды тұтынудың теріс әсерлерінен сақтану үшін мейірбикелер мен денсаулық сақтау мамандарының кеңестерін ескеруі маңызды.

ШЖҚ «Талдықорған жоғары медициналық колледжі» МКК Мейіргер ісіндегі қолданбалы бакалавр 512-топ
Білімгер: Ерлан А.Е.
Ғылыми жетекшісі: Досыкенова Р.М.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ГЕНДЕРНАЯ ПОЛИТИКА

ПРИВЕРЖЕННОСТЬ ПРИНЦИПАМ ГЕНДЕРНОГО РАВЕНСТВА

УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ СТРАНЫ НЕОТЪЕМЛЕМО СВЯЗАНО С ГЕНДЕРНОЙ ПОЛИТИКОЙ. ЭТИ ДВЕ ВАЖНЕЙШИЕ СОЦИАЛЬНЫЕ СТРАТЕГИИ СОВРЕМЕННОГО МИРА СЛЕДУЕТ ПОНИМАТЬ В ЕДИНОМ СОЦИОКУЛЬТУРНОМ КОНТЕКСТЕ. ДОСТИЖЕНИЕ РАВЕНСТВА МУЖЧИН И ЖЕНЩИН ВО ВСЕХ СФЕРАХ ЖИЗНЕДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОБЩЕСТВА ПРИОБРЕТАЕТ ОСОБУЮ ЗНАЧИМОСТЬ И СТАНОВИТСЯ УСЛОВИЕМ И ПРЕДПОСЫЛКОЙ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ГОСУДАРСТВА.

Гендерное равенство, также именуемое равенство полов, — это концепция, подразумевающая собой достижение цели равноправия в правах между сильным и слабым полом, это равная оценка обществом схожести и отличия между женщинами и мужчинами, разных социальных ролей, которые они играют, обладание ими равным статусом посредством равных условий для реализации прав человека.

За годы независимости Казахстан присоединился и ратифицировал ряд основополагающих международных договоров, касающихся положения и прав женщин. Правительство Казахстана на протяжении всего переходного периода демонстрирует приверженность принципам гендерного равенства. Последовательное институциональное развитие национального механизма по улучшению положения женщин идет с 1995 года, когда был создан консультативно-совещательный орган - Совет по проблемам семьи, женщин и демографической политике при Президенте РК. В 1998 создана Национальная комиссия по делам семьи и женщин при Президенте РК. И в настоящее время в нашей республике этому важному вопросу уделяется большое внимание.

В своем Послании народу Казахстана «ЕДИНСТВО НАРОДА И СИСТЕМНЫЕ РЕФОРМЫ – ПРОЧНАЯ ОСНОВА ПРОЦВЕТАНИЯ СТРАНЫ» 1 сентября 2021 года Президент Касым-Жомарт Токаев говорил о приоритетных целях социально-экономического развития страны на предстоящий период. В своем выступлении Президент уделил огромное внимание экономическому развитию страны после пандемии, также затронул массу важных вопросов для государства и его жителей. В том числе по вопросу защите прав человека, в том числе гендерному равенству. В частности Глава государства подчеркнул: «В начале лета в соответствии с моим Указом Правительством утвержден Комплексный план по защите прав человека. Этот важный документ закладывает долгосрочную институциональную основу дальнейшего совершенствования системы защиты прав человека в Казахстане. После принятия Комплексного плана началась активная работа по обеспечению гендерного равенства. В этой связи следует обеспечить максимальную поддержку экономических и политических позиций женщин в обществе…».

Светлана КӨПТІЛЕУҚЫЗЫ,
ведущий специалист Талдыкорганского специализированного межрайонного суда по административным правонарушениям.

АКТУАЛЬНО

ЧЕМ ЧСИ ОТЛИЧАЕТСЯ ОТ КОЛЛЕКТОРА

Не секрет, что среди людей часто сравнивают частных судебных исполнителей с коллекторами. Часто случаются и ситуации когда коллекторов путают с частными судебными исполнителями. Конечно, мы все хорошо знаем о методах работы коллекторов, слышим, что часто они представляются частными судебными исполнителями. Это не исключено, потому что, у нас на сайте есть контакты и данные всех частных судебных исполнителей. Поэтому, коллекторы запросто могут брать данные любого частного судебного исполнителя, представляются его именем и могут потребовать погасить задолженность.

Коллекторы таким же успехом могут прикрываться судоисполнителями, написать определенные угрожающие письма, мы об этом тоже слышим и знаем. Но что поделаешь, это их методы работы, хотя судоисполнитель работает только с должником и его имуществом. Поэтому, пользуясь случаем, хотелось бы рассказать основные моменты, чем частный судебный исполнитель отличается от коллектора.

Если внимательно изучить отличия разительные. Здесь можно привести основные различия. Частный судебный исполнитель – это в первую очередь лицо, которое действует на основании лицензии, которое дает ему государство. Плюс он должен вступить в членство республиканской палаты. Более того, закон наделяет его специальными процессуальными полномочиями, которых нет у других. То есть он может принимать меры, которые побудят должника исполнить документ.

Коллекторы такими вещами не занимаются. Они имеют право только обзванивать и писать письма по займам. Их полномочия этим и ограничиваются. А в свою очередь частный судебный исполнитель выполняет государственные функции, которые были ранее у государственных судебных исполнителей и перешли к нам. Коллекторы же регулируются законом о коллекторской деятельности и взыскивают долги юридических лиц. К примеру, коллекторы не имеют права беспокоить должника более трех раз в неделю, в выходные дни и в нерабочее время. Мы же исполняем решение судов и в выходные, и в будние дни.

Еще одна важная деталь, коллекторы не занимаются алиментами. Ими занимаются только судоисполнители. Мы занимаемся полезным делом для общества, а коллекторы - выгодой банка. Простыми словами, коллекторы занимаются досудебным производством. Мы исполняем решение суда, а не волю банка или иной финансовой организации.

Асем АСБЕКОВА,
частный судебный исполнитель области Жетысу.

ЗАКОН

ИСПОЛНЕНИЕ СУДЕБНЫХ АКТОВ ПО УГОЛОВНОМУ ДЕЛУ

Исполнение судебных актов является важнейшим звеном правоприменительной практики, где исполнительное производство является завершающей стадией процесса. Так как, процесс по защифте права не завершается вынесением решения и вступлением его в законную силу, а продолжается в форме исполнительного производства, образующего самостоятельную стадию процесса.

Вступившие в законную силу приговор и постановление суда обязательны для всех без исключения государственных органов, органов местного самоуправления, юридических лиц, должностных лиц, граждан и подлежат неукоснительному исполнению на всей территории Республики Казахстан. Неисполнение приговора, постановления суда влечет уголовную ответственность. В частности, статьей 430 Уголовного кодекса Республики Казахстан предусмотрено, что неисполнение приговора суда, решения суда или иного судебного акта либо исполнительного документа более шести месяцев, а равно воспрепятствование их исполнению – наказываются привлечением к общественным работам на срок до восьмисот часов либо ограничением свободы на срок до трех лет, либо лишением свободы на тот же срок.

В соответствии нормам УПК РК приговоры суда, вступают в законную силу и подлежат обращению к исполнению по истечении срока на апелляционное обжалование или опротестование, если они не были обжалованы или опротестованы. В случае пересмотра дела в апелляционной инстанции, если он не отменен, приговор вступает в силу в день вынесения апелляционного постановления. Приговор обращается к исполнению судом первой инстанции не позднее трех суток со дня вступления приговора в законную силу или возвращения дела из вышестоящего суда. Приговор суда подлежит обращению к немедленному исполнению в части освобождения осужденного, оправданного из-под стражи.

Обращение к исполнению приговора и постановления возлагается на суд, рассматривавший дело по первой инстанции. Распоряжение об исполнении приговора направляется судьей вместе с копией приговора тому органу, на который в соответствии с уголовно-исполнительным законодательством возложена обязанность приведения приговора в исполнение.

Все материалы и копия постановления суда по вопросам, связанным с исполнением приговора, после вступления в законную силу приобщаются к уголовному делу. Если постановление суда пересматривалось вышестоящими судебными инстанциями, к уголовному делу также приобщаются копии постановлений этих судебных инстанций.

Учреждение или орган, исполняющие наказание, немедленно извещают суд, постановивший приговор, о приведении его в исполнение. Учреждение или орган, исполняющие наказание, должны извещать суд, постановивший приговор, о месте отбывания наказания осужденным. Об исполнении приговора апелляционной инстанции извещение направляется в соответствующий суд первой инстанции.

Анар ТОХТЫБАКИЕВА,
судья Илийского районного суда Алматинской области.

СУД ПРИСЯЖНЫХ

РАСШИРЕНЫ ПОДСУДНОСТИ СУДА ПРИСЯЖНЫХ

Президент Казахстана К.К.Токаев уделяет большое внимание верховенству права, качеству правосудия и вопросам модернизации судебной системы. Одна из реформ, инициированная Главой государства, – расширение подсудности суда присяжных, где главной целью создания института суда присяжных является укрепление прав и свобод лица, попавшего в орбиту правосудия. Этому свидетельствует, что с 1 января 2023 года количество дел, подсудных присяжным, увеличилось с 14 дел до 35, а с начала текущего года до 43. Теперь народным заседателям стали доступны такие дела, как нарушение ПДД, пытки, рейдерство, незаконная охота, обращения осуждённых об УДО и замене меры наказания. При этом ни в коем случае судьи из народа не могут участвовать в делах по убийствам, совершенным в военное время, в условиях чрезвычайной ситуации, по преступлениям, совершенным в составе преступной группы. Это связано с тем, чтобы исключить возможное давление на присяжных. Ведь, к примеру, число членов ОПГ может быть достаточно большим и не все они могут быть задержаны.

Коллегия присяжных включает в себя 10 заседателей, над ними шефствует один профессиональный судья. Списки кандидатов формируются исполнительными органами, в каждом регионе создаются списки граждан, подходящих на роль присяжных. Эти данные передаются в суды, а там, в свою очередь, отбираются по 200-300 человек. Для того, чтобы собрать группу присяжных, может понадобиться несколько месяцев, так как помимо проверки на соответствие критериям, гражданину, исполняющему свой долг, могут объявить отвод. На это имеют право стороны обвинения и защиты, но лишь в тех случаях, если кандидат как-то связан с этим делом или состоит в родстве с кем-то из участников процесса. Также может сыграть роль какая-то иная личная заинтересованность кандидата в том или ином исходе дела.

Часть 4 ст. 647 УПК устанавливает запрет присяжным отлучаться из зала судебного заседания во время слушания дела; вступать в контакт во время слушания дела по делу с лицами, не входящими в состав суда, без разрешения председательствующего; собирать сведения в ходе разбирательства дела вне судебного заседания; разглашать сведения об обстоятельствах, ставших ему известными в связи с его участием в закрытом судебном заседании, а также нарушать тайну совещательной комнаты.

Олжас АЛБОСЫНОВ,
главный специалист-секретарь судебного заседания СМУС области Жетысу.

МЕДИАЦИЯ

ВСЕ ПОЛНОМОЧИЯ ПРИНАДЛЕЖАТ УЧАСТНИКАМ КОНФЛИКТА

В наше непростое время повседневной жизни конфликты и спорные ситуации возникают не редко. Такие моменты повсеместно случаются при разводе между супругами, при неисполнении обязательств между работником и работодателем, а также между бизнесменами. Тогда, чтобы добиться справедливости конфликтующие стороны обращаются напрямую в суд, тратя свои драгоценные время, деньги. А если бы они знали о медиации, наверняка свой спор могли бы решить способом медиации. А ведь, зачастую большинство конфликтов можно решить мирным путем, то есть без суда. В этом случае люди должны обращаться к медиатору. Мы своем небольшом материале разъясним кто такой медиатор, чем он занимается и почему медиация выгоднее судебных разбирательств.

По достоверным источникам, термин "медиация" происходит от латинского слова "mediare", что означает — посредничать. Принято говорить, что это новая форма альтернативного урегулирования споров. Большинство граждан даже не знают, что такое медиация, как она применяется, и какую пользу она может принести. Медиатор не является представителем какой-либо стороны спора или посредником между сторонами, он не обладает правом принимать решение по спору. При проведении данной процедуры он лишь способствует урегулированию спора, помогает сторонам спора выявить их истинные интересы и потребности, найти решение, которое бы удовлетворяло всех участников конфликта. В этом видится основная задача медиатора.

Главным принципом является недопустимость вмешательства в процедуру медиации. Все полномочия по принятию решения принадлежат участникам конфликта. Они сами контролируют процесс рассмотрения спора, решают, каким образом регулировать конфликт, а также нужна им данная процедура или нет, согласны они на примирение или же всё-таки они будут обращаться в суд для защиты своих прав. Очень важным принципом при проведении процедуры медиации является конфиденциальность.

Стороны в медиации не только решают спор путем переговоров, но и стараются сохранить дружественные отношения после медиации. При разрешении спора в процедуре медиации стороны не стараются доказать правоту или обосновать требования и возражения, а наоборот стараются достичь такого разрешения конфликта, которое устраивало бы обе стороны.

Әділет ДӘУЛЕТҰЛЫ,
ведущий специалист Талдыкорганского городского суда.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

СУҒА ЖҮЗУ

АЙСБЕРГТЕР МЕН ПИНГВИНДЕР АРАСЫНДА ЖҮЗГЕН ҚАЗАҚ ҚЫЗЫ

Батыс Қазақстан облысының тумасы Әнел Сытдықова 12 қарашада Антарктида мұзды суларында 750 метр қашықтықты 18 минут 58,95 секундта жүзіп өтті. Бұл туралы KAZ.NUR.KZ Kazinform агенттігінде сілтеме жасап хабарлайды.

Су температурасы -1,4°С болғанына қарамастан, Әнел Сытдықова бұл сынақты еңсере білді.

Әнелдің айтуынша, ол Антарктидаға 10 қарашада Дрейк бұғазындағы екі күнге созылған жүзуден кейін жеткен.

Әнел Сытдықова жүзуге қатысқан топта әлемнің әр түкпірінен келген 13 жүзуші мен бір дәрігер болды. Топты IISA (International Ice Swimming Association, Халықаралық қысқы жүзу қауымдастығы) негізін салушы Рам Баркай басқарды. Құрамда әлемге танымал жүзу шеберлері де болды, олардың арасында "Ice Seven" және "Oceans Seven" титулдарының иегері Кейт Стил ерекше орын алады.

"Біз үшін бұл он күн өте ерекше болды. Антарктида суларында жүзуге қолайлы сәтті күтіп, шыдамдылық таныттық. Сонымен қатар кемеде басқа жолаушылардың қауіпсіздігі мен тәртібін сақтау да маңызды еді. Судың салқындығы -1,4 градус болса, желдің жылдамдығы сағатына 35 шақырым еді. Айсбергтер мен пингвиндер арасында жүзудің әсері бөлек. Антарктида мұздай құшағын ашқан аз ғана адамның қатарында болу мен үшін ерекше оқиға болды", - деді Әнел Сытдықова.

Әнел Сытдықова – триатлоннан Қазақстанның тұңғыш темір ханшайымы, сондай-ақ Ironman және Ultraman атақтарының иегері. Бұған дейін ол гидрокостюмсіз Ла-Манш бұғазын жүзіп өткен алғашқы қазақ қызы атанған.

2022 жылы жазда Әнел Манхэттен аралын айналып, 48,5 шақырым қашықтықты жүзіп өтті. Сол жылы Лос-Анджелесте Каталина бұғазын (34 шақырым) бағындырды. Бұл жетістіктер Әнелге ашық суда жүзуден "Үштік тәж" атағын алып келді. Осылайша, ол Triple Crown клубына мүшелікке қабылданған ТМД елдеріндегі алғашқы спортшы болды.

Айта кетейік, қазіргі таңда Әнел Сытдықова қазір отбасымен Лондон маңында тұрады. Оның алдағы жоспарларының қатарында АҚШ-тағы бірнеше ұзақ қашықтықтағы бәсекелерде жүзіп, жетістікке жету бар.

ДЗЮДО

ЖЕРЛЕСТЕРІ СУ ЖАҢА КӨЛІК СЫЙҒА ТАРТТЫ

Париж Олимпиадасының қола жүлдегері Ғұсман Қырғызбаевқа жерлестері көлік мінгізді. Бұл туралы KAZ.NUR.KZ дзюдошының Instagramдағы парақшасына сілтеме жасап хабарлайды.

Ғұсман Қырғызбаевтың туған жері Түркістан облысы, Ордабасы ауданында дзюдошының құрметіне орай республикалық турнир өткен. Жарысқа 200-ден астам жас спортшы қатысты. Турнир барысында Ордабасы ауданының атынан жергілікті кәсіпкерлер Қырғызбаевқа Haval автокөлігінің кілтін табыстаған.

Еске салайық, Ғұсман Қырғызбаев Париж Олимпиадасында дзюдодан 66 кг салмақ дәрежесінде бақ сынап, қола жүлде жеңіп алған еді. Ол үшінші орынға таласта сербиялық дзюдошы Страхинья Бунчичтен "вазари" ұпайымен басым түсті. Сондай-ақ Қырғызбаев – әлем чемпионатының күміс және Азия чемпионатының екі дүркін қола жүлдегері.

Қырғызбаев Парижден оралған соң оған әуежайда Қазақстан дзюдо федерациясы атынан Toyota Land Cruiser 250 автокөлігі сыйға тартылды. Сондай-ақ кәсіпкер Кеңес Рақышев дзюдошыға KIA EV 6 автомобилін мінгізді. Ал Алматы әкімі Ерболат Досаев бір бөлмелі пәтер, Hyundai Tucson темір тұлпарын және ақшалай сыйақы табыстады. Бұдан бөлек спортшыға Түркістан облысы Темірлан ауданының азаматтары да көлік тарту еткен еді.

КОРЕЙ КҮРЕСІ

ҚАЗАҚ ПАЛУАНДАРЫ КОРЕЙШЕ КҮРЕСТІ

ҚАЗАҚ ПАЛУАНДАР КОРЕЙ КҮРЕСІ БОЙЫНША ӘЛЕМ ЧЕМПИОНАТЫНА ҚАТЫСТЫ, ДЕП ХАБАРЛАЙДЫ 24.KZ САЙТЫ.

Оңтүстік Чолла провинциясында өткен турнирге 10 елдің спортшылары жиналды. Олар 140 келіге дейінгі салмақ дәрежесінде белдесті. Ел намысын қазақ күресінің чемпиондары Қайсар Шамшидин мен Алтынбек Аусағитов қорғады. Қайсар қарсыласын екі белдесуде жеңіп, үшінші кездесуде испаниялық Рауль Менсеге есе жіберді. Корей күресінің алғашқы халықаралық чемпионаты 2011 жылы өткен. Корей күресінің ерекшелігі, спортшылар құмда сырт киімсіз белдеседі. Біздің құрама бұл жарысқа төртінші рет қатысып отыр. Биылғы турнирде қазақстандық палуандар жергілікті тұрғындарды қазақ күресі ережелерімен таныстырды.

Қайсар Шамшидин, турнирге қатысушы:

- Енді бірінші рет күрескен соң сәл ыңғайсыздау. Ережесін дұрыс білмейміз әлі, қалай күресу керек, қалай не істеу керек. Өзіміз қазақ күресімен күресеміз. Қазақ күресінде өзіміздің матрасымыз бар ғой. Олар құмның үстінде күреседі. Кішкене болмады енді.

Чан Рэ Хван, ссирым күресінен қазақстан құрамасының бапкері:

- Қазақстандық спортшылармен екі күн ғана дайындалдық. Сондықтан олар жақсы нәтиже көрсетті деп ойлаймын. Қазақ күресі ссирымнен мүлдем өзгеше. Мен өзім Дүниежүзілік көшпенділер ойындарына қатысқанда қазақ күресі бойынша турнирде техника жетіспеушілігінен біраз қиын болған еді.

ФУТЗАЛ

«ҚАЙРАТ» ЧЕМПИОНДАР ЛИГАСЫНЫҢ АҚТЫҚ КЕЗЕҢІНДЕ

24.KZ САЙТЫНЫҢ ХАБАРЛАУЫНША, АЛМАТЫНЫҢ «ҚАЙРАТ» КОМАНДАСЫ ФУТЗАЛДАН ЧЕМПИОНДАР ЛИГАСЫНЫҢ ФИНАЛДЫҚ КЕЗЕҢІНЕ ШЫҚТЫ.

В тобында қазіргі кезде алматылықтар 9 ұпаймен жеңімпаз атанды. Жалпы жерлестеріміз екі турдан кейін-ақ, өз тобында бірінші орынға ие болатыны белгілі болған. Өйткені, франциялық «Этуаль» хорватиялық «Футзал Динамо» командасын 4:3 есебімен жеңгеннен кейін «Қайраттың» мерзімінен бұрын финалдық кезеңге шыққаны белгілі болды. Соған қарамастан «Қайрат» соңғы ойынын да қарқынды өткізіп, загребтың «Футзал Динамосын» 5:1 есебімен ойсырата ұтты.

Чемпиондар лигасының ақтық ойындарына «Қайраттан» басқа испанияның «Пальма» және «Картахена» командалары және португалияның «Спортинг» клубы іріктеліп шықты. Осы таңдаулы төрттік келер жылдың мамыр айында чемпиондар лигасының жеңімпазын анықтайтын болады.

ТЕННИС

ӘМІР ОМАРХАНОВ МЕКСИКАДАҒЫ БЕДЕЛДІ ТУРНИРДІҢ ЧЕМПИОНЫ АТАНДЫ

МЕРИДА ҚАЛАСЫНДА (МЕКСИКА) ITF J500 БІРІНШІ САНАТЫНДАҒЫ ЖАСӨСПІРІМДЕР ТУРНИРІ АЯҚТАЛДЫ, ДЕП ХАБАРЛАЙДЫ ZAKON.KZ.

Қазақстандық Әмір Омарханов ресейлік Тимофей Дерипаскомен бірге жұптық сында жеңімпаз атанды.

Олар финалда жарыстың бірінші ракеткалары Петр Брунлик (Чехия)/ Чарли Робертсонды (Ұлыбритания) 6:4, 6:1 есебімен сенімді ұтты.

Омарханов екелей сын бойынша жартылай финалда француз Томас Фуреленнен жеңіліп қалды – 2:6, 3:6.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел. : 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau.offset@mail. ru, www. alatau. kz@mail. ru

ЖІГІТТЕР МЕН ҚЫЗДАР ТУРАЛЫ ҚЫЗЫҚТЫ ДЕРЕКТЕР

Біз барлық жағдайларға арналған жігіттер мен қыздар туралы қызықты фактілерді жинадық! Бұл фактілерді жинақтау кезінде олардың арасындағы қарым-қатынастың психологиялық тенденциясын ескердік. Бұл фактілер әрбір жігіт пен қыз үшін қызықты болады деп ойлаймыз.

Жігіттер мен қыздар туралы ең жақсы 10 факт

1. Жігітер қыздарға қарағанда, қыздар өздерін ұлдарға қарағанда ақылды деп санайды.

2. Жігіттерге қыздардың бастама көтергені ұнайды, әсіресе қыздар бірінші қадам жасағанда! Қыздар, керісінше, инициативаны өз қолдарына

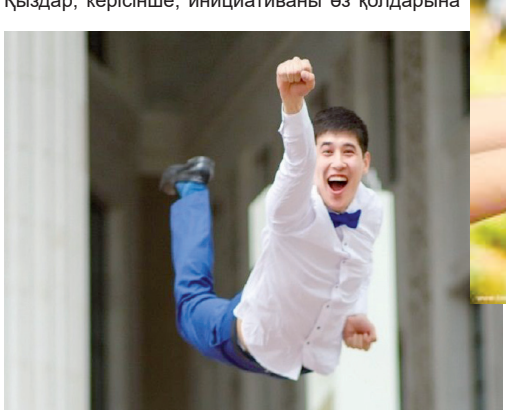

алуды ұнатпайды, өйткені олар өте ұялшақ.

3. Жігіттер SMS пен Telegram-дағы түрлі чаттардан гөрі телефонмен сөйлескенді жөн көреді. Ал қыздар смс жазғанды жақсы көреді, өйткені бұл олардың өзін еркін сезінуіне әкеледі.

4. Жігіттер әдемі өтіріктен ашы шындықты жақсы көреді. Ал қыздар тәтті өтірікті жақсы көреді.

5. Бір-екі жігіт жиналса, олар футбол немесе басқа спорт туралы сөйлеседі. Қыздар жиналса жігіттерді талқылайды.

6. Жігіттер достарымен жеке қарым-қатынастары (қыздар) туралы сирек сөйлеседі немесе бір-бірінен кеңес сұрайды. Ал қыздар бұл туралы бір-бірімен сөйлеседі.

7. Жігіттерге көз жасы мен түрлі жылау ұнамайды. Ал қыздар сол себеп болды дегенше оңды-солды жылайды.

8. Жігіттер дүкенде немесе базарда ұзақ серуендегенді ұнатпайды, керісінше қарапайым киімдерді таңдап, тартымды киімнің орнына сатып алады. Қыздар бірнеше сағат бойы дүкен аралап, ештеңе сатып алмай қалуы мүмкін немесе керісінше, «менің киетін ештеңем жоқ» деп бәрін сатып алады.

9. Жігіттер отбасын құрмай-ақ сүюге болады деп есептесе, қыздар керісінше айтады.

10. Ұлдар жас кезінде қызық көріп, есейген сайын тұйық болып, ал қыздар жастай ұялшақ болып, есейген сайын нағыз «Анакондаға» айналады!

Қарым-қатынас туралы екінші 10 факт

1. Жігіттер тамақ жасаса, бұл мерекенің бір түрі, қыздар тамақ пісірсе, бұл аптаның қарапайым күні екенін біліңіз.

2. Жігіттер «Сенімен шындап сөйлесуіміз керек» деген сөзді ұнатпайды. Ал қыздар мұны тұрмысқа шығу ұсынысы деп қабылдайды.

3. Жігіттер бір жұмысты сағаттап орындай алады. Қыздар үшін бір нәрсені сағаттап жасау өте жалықтырады, олар бірден 10 нәрсені жасай алады: бояну, досымен телефон арқылы сөйлесу, кешкі ас әзірлеу, кір жуу және т.б.!

4. Егер жігіттер қымбат сыйлық берсе, бұл олардың әлі үйленуге дайын дегенді білдірмейді. Егер мұндай сыйлықты қыздар берсе, қыздың жігітке үйленуге келісетінін білдіреді.

5. Жігіттер сүйіктісімен ажырасқан кезде оның (бұрынғы қызының) нөмірін контактілерінен өшіруді ұмытып кетеді. Қыздарда бұл мүлдем керісінше, қоштасудың алғашқы секундтарынан бастап олар тек телефон нөмірлерін ғана

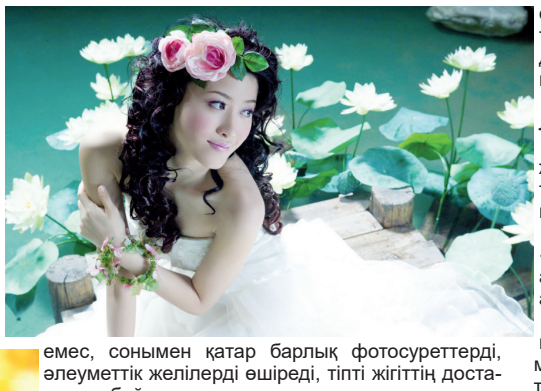

емес, сонымен қатар барлық фотосуреттерді, әлеуметтік желілерді өшіреді, тіпті жігіттің достарымен байланысты мүлдем тоқтатады.

6. Жігіттер қызды ұнатса, онымен танысуға тырысады. Қыз жігітті ұнатса, бұл жігітке жараспайтынын сезіп, бұл үшін өзінен мін іздеп, ішегін жеп қояды.

7. Жігіттер көбіне олар үшін идеалды қыз қандай болатынын ойламайды, оларды қыздардың шаштары немесе көздері көбірек қызықтырады. Ал қыздар өз арманындағы «ханзаданы» анық елестетеді: кездескен жігіттің шашы немесе көзі олардың идеалына сәйкес келмесе де, оның жанынан өтіп кетеді.

8. Жігіттерге деген шынайы махаббат -

тыныштық, яғни сабырлық. Қыздарға деген шынайы махаббат - бұл тұрақты қуаныш пен бақыт.

9. Жігіттер бір киімді ұзақ киюі мүмкін, бірақ қыздар оны қабылдай алмайды, бұл оларды күнде ренжітеді.

10. Егер жігіттерге қыз ұнаса, оның алдында өзін арыстандай ұстауға тырысады: иықтарын тік ұстап, батыл қимылдар жасайды. Дәл осындай жағдайда қыздар жігіттің алдында ұялып, ыңғайсызданып, кенет қызарып кетеді.

Қыздар мен ұлдардың оғаштығы туралы бесінші 10 факт

1. Жігіттерге душқа түсу үшін бір кесе сабын жеткілікті! Ал қыздарға кем дегенде 10 түрлі заттар қажет: сабын, шампунь, бальзам, гель, әртүрлі майлар, маскалар және сол сияқты заттар.

2. Жігіттер отбасын құру үшін өздерінің түрлі «әдеттерінен» бас тарта алмайды, ал қыздар арманындағы идеал адамды кездестіргенде сол адамға 360 градусқа өзгертуге дайын.

3. Жануар ұстайтын жігіттерге, мысалы, итке, ит олардың жақын досы бола алады, бірақ ит немесе қызды таңдау керек болса, жігіттер міндетті түрде қызды таңдайды. Қыздар, керісінше, өздерінің сүйікті котенкасын немесе күшігін шынайы қарым-қатынастан артық көреді.

4. 99% дерлік жағдайда бұзылған жұптардың арасында бірінші қадамды жігіттер жасайды, мұндай жағдайда бірінші қадамды жасау қыздар үшін «өліммен тең».

5. Жігіттер қарым-қатынаста сүйікімді, сұлу, кейде анасындай қыздарды іздесе, қыздар ертегідегі ақ боз ат мінген «әлгі атақты» ханзаданы іздейді.

6. Ұлдар пайдалы кітаптарды, ал қыздар заманауи кітаптарды оқиды.

7. Жігіттер сүйікті қыздарының ата-анасымен кездесуге асықпайды, ал қыздар, керісінше, сүйікті жігітінің ата-анасымен тезірек танысқысы келеді.

8. Жігіттер бойдақ кезінде әртүрлі «видеолар» көре алады, қыздар бойдақ кезінде жігітінің назарын қалай аударуға болатыны туралы бейнелерді көреді.

9. Әдетте, жігіттер таңертең тұру үшін бір оятқышты қойып, шырылдаған бойда кете алады. Ал қыздар таңертең тұру үшін қатарынан бірнеше оятқыш қоя алады, бұл көмектеспейді, тұруға тағы 1 сағат кетеді.

10. Жалғыз жігіт артынан бір топ қыздар барсын деп немесе оларды оңай ілмек үшін көлік сатып алады. Жалғыз бойжеткен өзіне жақсырақ және бай жігіт жақындау үшін көлік сатып алады.

Егер жоғарыда аталған фактілердің қайсысы сізге сәйкес келмесе, біз сізді қуантуға асығамыз, өйткені бұл фактілер көптеген студенттер мен жастардың сауалнамасы негізінде қалыптасты және бұл фактілер бір адамға емес, жалпыға қатысты. үнемі болып тұратын жағдайлар.

ӨНЕР

«МЕЙІРІМ» шығармашылық орталығының талантты балалары

Айару АРДАБАЙ

Аруна АРДАБАЙ

Дария МАРАТ

Тарату аумағы: Қазақстан Республикасы

Меншік иесі "АЛМАТЫ-БОЛАШАҚ" АҚ

Баспахана директоры Бақберген ТУКИБАЕВ

Бас редактор Баян ТАҢАТАРОВА

Редакция алқасы:
Талшын ИЕМБЕРДИЕВА – тілші
Гүлнұр БАЙМҰХАН – тілші
Зарина БЫЖЫБЕК – корректор-журналист

Кезекші редактор: Г. БАЙМҰХАН

Алатау

Газет Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінде 2007 жылғы 27 тамызда тіркеліп, № 8639-Г куәлігі берілген.

Газет аптасына бір рет, жұма күні шығады. Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді. Жарнама мен хабарландырулардың мазмұны мен мәтініне жарнама беруші жауапты.

Газет Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32 үйде "Алматы-Болашақ" АҚ филиалы "Офсет" баспаханасында басылады.

Редакция мекенжайы: 040000, Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32-үй, екінші қабат.

Телефондары: 8(7282) 41-11-70, 41-11-42;
E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru
Сайты: alatau_gazeti
Газет 07.08.2000 жылдан бастап қазақ және орыс тілдерінде аптасына бір рет - жұма күні шығады.

Таралымы 2700
Тапсырыс № 1281
Индекс 15534